از کتابهای
جعفر سلطان القرائی
تبریز ۱۳۰۰ قمری

[illegible]

عاقبت تحفه [illegible] شد / [illegible] زبان
آن دو [illegible] خویشان / بحث در [illegible]
بلبل [illegible] / مجموعه باغ [illegible] بلبل
بحث [illegible] / [illegible] بلبل
[illegible] / [illegible] نظم [illegible]

[illegible] کردن [illegible] / [illegible] سخن
چون [illegible] سخن

[illegible]

[illegible] باغ [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]

[illegible]

معنی اینجا که [illegible] / نعت [illegible] از دست [illegible]
معنی اینجا که [illegible] / [illegible] معنی [illegible] بلبل
[illegible] معنی [illegible] / سخن اینجا [illegible]
سخن از معنی و معنی ز سخن / [illegible]

گر دو حرف [illegible] شرف / [illegible]
[illegible] / [illegible]

[illegible]

دل [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible] سخن [illegible]

[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]

[illegible] ادراک تحقیق [illegible]
[illegible] ازو ادراک سخن [illegible]
[illegible] ... شعر [illegible]
[illegible]
[illegible] عشق [illegible]

گل [illegible] کردانی
[illegible] روی کردانی
[illegible] صحبت [illegible]
[illegible] صحبت [illegible]
[illegible] سخن [illegible]

[illegible] معنی [illegible]
[illegible] معنی [illegible]
[illegible]
[illegible] نقش [illegible]
[illegible]

غوطه ناخورده

غوطه ناخورده بدریای [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ای بت [illegible] جانی / ای برادر [illegible] سرگردانی

[illegible]

[illegible] من درین شیوه ازوی افزونم [illegible] قدرت ایزدی تماشا کن

[illegible]

از کلام خواجه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] چشم

[illegible] بادام [illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible]

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

گفت [illegible]

[illegible] چشم

[illegible] چشم

[illegible] چشم

گفت [illegible]

گفتم [illegible]

گفت [illegible]

گفتمش [illegible]

گفتمش [illegible]

گفت [illegible]

گفتمش [illegible]

گفت [illegible]

گفتمش [illegible]

گفت [illegible]

دعوی [illegible] این

قطعه [illegible] این

فاش [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

شعر [illegible]

گفتمش [illegible]

گفت [illegible]

گفتمش [illegible]

گفتمش [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... روزگاری صرف محبت کرده‌ام

... محبت کرده‌ام

[illegible]

ای خدا ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایضاً

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

رباعی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

محمد [illegible]

[illegible]

[illegible] کلاهت	[illegible]	[illegible]
[illegible] دل می برد [illegible]	[illegible]	[illegible]
خون دل [illegible] دوستان [illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

از کوی تو [illegible] رفتم
[illegible] نوا دادم
[illegible] ز جهان دست رفتم
[illegible] رفتم
[illegible]
من [illegible] زاده [illegible] این راه
عاشق [illegible]
گردون [illegible] آسمان [illegible]
آتش [illegible]
آن [illegible]
عشق دو جهان [illegible]

از کلام شیخ [illegible]

چون طالع بخت [illegible] رفتم
[illegible] عاشق
[illegible] دوست رفتم
دنبال دل [illegible]
[illegible] بخت رفتم
آن شیخ [illegible]
[illegible] رفتم
طالع [illegible]
[illegible] رفتم
این دل [illegible]

من [illegible] نصیحت عشق [illegible] فرزندم
[illegible] ساقی [illegible]
[illegible]
دل [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

در خزان کمال [illegible]
[illegible] صورت [illegible]
[illegible] وصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

نفس [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] جهان [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

من کلام خواجه حافظ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

گفت ما رفتیم یاران صحبتی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فاروق در فن الف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١ ٣ ٢ ٤

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خداوندا دلم [illegible]

[illegible]

[illegible]

شهادت [illegible]

[illegible]

خطا [illegible]

[illegible]

نظر [illegible]

[illegible]

[illegible]

بیرم خان

[illegible] صفر [illegible] او فتاد
[illegible] در [illegible] او فتاد
در [illegible] لطافت [illegible] حیدری
هم در [illegible] او فتاد
این شیخ نمود با همه [illegible] بر او
[illegible] صفر او فتاد

ای کرده چنان [illegible] جم
[illegible] شب [illegible]
چنان [illegible]
[illegible]

[illegible]

نگارین

بخت [illegible] از [illegible] بخت
[illegible] نسیم [illegible]
[illegible] چو دیوان [illegible]
گل [illegible]
چراغ [illegible] دیوانه [illegible]
[illegible] اقبال
[illegible] جوان بخت
[illegible] رشت

[illegible]

در راه عشق [illegible] او فتاد

مجنون دختر پیغمبر افتاد

[illegible]

این غم نامه ... حکایت

[illegible]

۵۸

ترجیع بند نو حرف اول لفظ بسم الله [illegible]
در الف لام الله نه بند دو بیت [illegible]
و درود اهل بیت علیهم السلام [illegible]
صلی الله علیه و آله [illegible]
[illegible]

[illegible]

۵۹

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

از تیر و تیغ و نیزه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] گلگون [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بتا بیان خط [illegible]

[illegible]

ورخون که به ملک [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ابیات

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رحمت به این فرومانه عادت به این کن
منزل به گفته ... بار کرده

[illegible]

کشته رضا نه که تو جبار کرده
فرعون از زمانه و قارون ایام
در راه خویش فاعل مختار کرده
در تخت زرش نه زبیده [illegible]
[illegible] کرده
[illegible]
از خود رضا نموده [illegible]
ظلم و ستم [illegible] اجبار کرده

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

آن روی چو ماه [illegible] پنهان

از زلف [illegible] پریشان

[illegible] گلستان

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دیده ... ضرب ... دور
... کرده ... الفت
... دلم ... نجات
... قتل ... سر ... عشق ... نجات
... چرخ ... باز

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رباعی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وله ایضاً

[illegible]

وله ایضاً

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ترجیع بند

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
دنبالهٔ کار خویش گیرم

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
دنبالهٔ کار خویش گیرم

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
دنبالهٔ کار خویش گیرم

[illegible]

[illegible] حسرت انبار

[illegible]

حکایت در کلام

[illegible]

انوری

[illegible]

انوری

[illegible]

انوری

[illegible]

انوری

[illegible]

در دریغا که این جهان فانیست

[illegible]

ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

[illegible] ایضاً [illegible] ایضاً [illegible]

[illegible] ایضاً [illegible] ایضاً [illegible] ایضاً [illegible]

[illegible] ایضاً [illegible] ایضاً [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

ایضاً

[illegible]

انوری

[illegible]

[illegible]

١٠٦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١٠٧

[illegible]

[illegible]

[illegible]

به صفت سیم قلم دولت پاینده بشر
خامه او ز جهان نامه لاریب را
فاطر او ابر بشر اصل وجود را
آنکه بدولت جوان آنکه به پیر
آنکه به قدرت غنی آنکه بعفت ...

خواننده بسر از همه ایشر دوان دوهن
... ایشر دوان در کاب ...
... آنشده آفت را ... ز بناوک شیه
داده صفت حوران آخر بنده بشر

صحف دیده کان بشر فضای ...
... بنت ... و امان
... خط فتح ... نامه داور دو ام
... داده بیانت بن ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رباعی

[illegible]

غزل

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

غزل

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ایضا

[illegible]

آن خط چو [illegible]

ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

وله ایضا

[illegible]

[illegible]

وله ایضا

[illegible]

ایضا

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

[illegible] بینی — بالا [illegible] داری
[illegible] آتشین [illegible] بندی — [illegible] بیرون
در دور [illegible] زاده [illegible] بندی — از آنکه [illegible] فرو ماه
[illegible] — [illegible] مبادا
چشمت که بناز چشم بندی — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
[illegible]

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
دنباله کار خویش گیرم
[illegible]

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
[illegible]

[illegible]

بنشینم و صبر پیش گیرم
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بنشینم و ابر بشر گریم

[illegible]

[illegible]

بنشینم و ابر بشر گریم

[illegible]

بنشینم و ابر بشر گریم

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

۱۵۴

[illegible] آرام دل از ناله فغان رفت [illegible]
[illegible] بیچاره ام [illegible]
[illegible]

۱۵۵

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تاریخ [illegible] الاعیف خلف [illegible] حاجی ابراهیم
[illegible] جمادی [illegible] ۱۲۳۴ سنه

[illegible]

[illegible]

سر ز فرقدم [illegible] حرفی [illegible] کلام خداوند راست [illegible]

غایت مقصود ماست [illegible] گر ز پس نسبی [illegible] دولت [illegible]

درد [illegible] ستان [illegible] کلید دیده [illegible] دولت [illegible] حاصل [illegible] محبت [illegible]

هر که دل [illegible] بست [illegible] لطف [illegible] گر دوام [illegible] بایدت [illegible]

در [illegible] کدام است [illegible] لیکن [illegible] از دو [illegible] ایران

[illegible] مصلحت [illegible] کدام است

[illegible]

[illegible]

آلوده [illegible] گر [illegible] رات

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] سعدی [illegible] / با کمال [illegible] / [illegible] چشم [illegible] جهان [illegible] / [illegible] پدر [illegible] آدم [illegible] / [illegible] / که دولت [illegible] / [illegible] جهان [illegible]

[illegible] / [illegible] دولت [illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible] دولت [illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible] دولت و جاه [illegible] / [illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible] دولت [illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible] / [illegible]

[illegible]

[illegible]

چون بکیفیت دوران زمان را [illegible]
[illegible] نظم خسروی [illegible]
[illegible] دیگری چنین داغ [illegible]

[illegible]

پسر از ترک جوانان گلی [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

مانده ...

وقت طرب خوش یافتم

[illegible]

آن زلف ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

درکار نگار

[illegible]

دیدار تو حل مشکلات است
صبر از تو خلاف ممکنات است
دیباچهٔ صورت بدیعت
عنوان کمال حسن ذات است
لب‌های تو خضر اگر بدیدی
گفتی لب چشمهٔ حیات است
بر کوزهٔ آب نه دهانت
بردار که کوزهٔ نبات است
زهر از قبل تو نوشدارو
فحش از دهن تو طیبات است

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

عارفی [illegible] سلکی است [illegible]
کز دل [illegible] سلیمان [illegible] کار من
[illegible] بدوست [illegible]
عاشق صادق [illegible] دوست [illegible]
کاشکی [illegible] دل [illegible] جان [illegible]
وین نصیحت [illegible]
[illegible] در [illegible] چشم [illegible]
[illegible] سخن [illegible]
عاشق [illegible] کل [illegible]

این بخت [illegible]
کاغذ [illegible] آورده [illegible]
الحمد خدای آسمان را
کاغذ نقش [illegible] جهان [illegible]
امروز مبارک است فالم
—
ترک جان [illegible] دل [illegible]
[illegible] جعفر [illegible]
[illegible] است [illegible]
[illegible] خود [illegible] آن دارد
[illegible]

[illegible]
چاره [illegible] بدوست آمدم باز
دل [illegible] با وصالم
آورده [illegible] جانان
[illegible] عالم
[illegible] یاد
[illegible] عالم
[illegible] بازآوردی
امروز [illegible] سلام
[illegible] گل [illegible] سلام

[illegible] جهان
[illegible] سروان
[illegible] قدم
[illegible] در [illegible] قدم
[illegible] سروان [illegible]
[illegible] دهم
[illegible] ترکی [illegible]
[illegible] برو [illegible]

از [illegible]
[illegible] بر [illegible]
[illegible] سر [illegible]
[illegible] قدم
[illegible]
[illegible] فرق [illegible]
[illegible]
[illegible] بر [illegible]
[illegible] زبان

از دوستان [illegible]
[illegible]
[illegible] آن
[illegible]
[illegible]
[illegible] بر
[illegible]
[illegible] اعتراض
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ما دل [illegible] سعدی

[illegible]

الانوار [illegible]

[illegible]

سر قصه [illegible]

[illegible]

چشم [illegible]

[illegible] سعدی

[illegible]

چشم [illegible]

[illegible]

[illegible] عالم بجور و زمان دولت [illegible]

مجلس با دولت را [illegible]

[illegible] سحر را ز کرم عالی [illegible]

[illegible] می‌میرم [illegible]

[illegible] می‌میرم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دل وفا ... [illegible]
هم ز تو ... [illegible]
از دست تو ... [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] صورت [illegible] پری [illegible] [illegible] بصورت [illegible] نشنیده ام [illegible] [illegible]

[illegible] این قد [illegible] [illegible] بالا [illegible] [illegible] صورت [illegible]

[illegible] ای دل [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ای دل [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] نشنیده ام [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] سرو بلند ستان

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] میدارد [illegible] میدارد [illegible] میدارد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

از [illegible] کردیم … عاقل سر [illegible] شوری

[illegible] … [illegible]

ازین [illegible] … [illegible]

چه [illegible] … مشتاق درین محفل

[illegible] کار بی

یاد [illegible] … [illegible] نی بحت

[illegible] … ابروی دلداری

[illegible] … [illegible]

نشست [illegible]

[illegible]

آن زلف پرچین ... [illegible]

... دائم اوزی

[illegible]

[illegible] چشم کند بیخبری
شکر ز آنکه [illegible] بر

چه لطف و راحت بجز [illegible]
جفا و جورت ز روی یاری

از دست جورت فغان برآرم
اگر ز دست [illegible] برآرد

[illegible]
که [illegible] غم [illegible]

[illegible] کردم برآرم
[illegible] ز جان [illegible]

شب ز رقت گریه [illegible]
بجان فغانم ز تن برآرم

[illegible]
بناله دارم فغان و زاری

[illegible]
[illegible] غم که دارم

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

دارم [illegible] انگار
[illegible] رستگاری

[illegible]
[illegible] دل آزاری

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] زاری

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

شکر که داده‌ام عشق آزاری
چشم او که داده ما را که
چو قامت که ... بر ای
فخر کشم ... پریخسان ...
بر خسان ... [illegible]
از رخ ما ... عاری
ادبش ... آزاده ایم
که ... ای
زلف ... برین ...
قدش ... داری
زینت ... [illegible]

بتها ... شکر آزاری
بت ... [illegible] امروز
که ... رخساری
زلف ... بهاری
[illegible] ... داری
کرده ... ما را
از رخ ... آفتاب ... داری
که ... بما
بت ... [illegible] ... ای
خورد ... [illegible]
... ز آن ...

که ... [illegible] ... ای
بت ... [illegible]
کرده ... الم کاری
بت ... [illegible]
آن ... این ... و ...
بکس ... آزادی ... آواز
بت ... زادروان ... ای
چه کرد ... جان ...
ابرو ... داری
... و ...

کرده‌ام

کرده‌ام ازدو نگار
خود بعیب ... بسیار
... از ... خط
داده ... دهن ... داده‌ام
دلم ... این ... دامان
زلف ... خود ... الفان
فلک ... بر ...
... پای
بیسه ... [illegible]
کرده‌ام ... کی یار

منم ... [illegible]
غم ... [illegible]
... دوری ...
... [illegible]
... [illegible] ... دل
در ... [illegible]
از ... جان
با ... [illegible] ... ام
... [illegible]
محبت ... [illegible]
... دیدار

بخت ... [illegible]
ساقی ... [illegible]
صوفی ... [illegible]
... [illegible] ... در
چشم ... [illegible]
... [illegible]
ابرو ... [illegible]
باده ... [illegible]
دور ... [illegible]
... بیسوا

گاه وزیدن سموم [illegible] [illegible] گاه بی گرد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و از این غزل پنجم ابیات

گر [illegible] خوش [illegible] ابیات

تمام

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیاراستند [illegible]

[illegible]

پسر [illegible]

نگرفت

[illegible]

[illegible]

چو جنگ اندران بزم عشرت [illegible]

[illegible]

جوان را برآمد [illegible]

عقبا بیا تا چه دیدی خبر
جدا نیست ملک آنکه کاری نکرد
[illegible]

برو ای ... ذوق خود دیدی چه شد
جوانمرد صاحب [illegible]
[illegible]

شنیدم [illegible]
[illegible]

فرستاد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

۱۱اخ

از هتک سینه شراب دارم | از ناله‌ها کباب دارم
در کنج فراق هر شب | از خون جگر خضاب دارم
از بس که شدن درش | با صبر و دل کباب دارم
چون ماه رشته دوری دلبر | در مردن خود شتاب دارم

محمود ملو ز خشم هستیش
از شرح دلم کتاب دارم

ز سر رفت عقل و هوش نور دلبر | نیلی نیلی پرچم دلبر
زود آمد ساقی آب نکات | بنواز نیلی چنگ دلبر
بیا ساقی بیار انجام مرا | بخور ده باده لبریز دلبر
بیا مطرب بزن چنگ خاقان | بیار دلبر را چنگ دلبر

دل ماتش بقصد جان محمود
که حیاتش شده او نور دلها

بسم الله الرحمن الرحیم

ای ز وجود تو وجود همه / پرتوی از بود تو بود همه
نیست کن و هست کن هر چه هست / غیر تو و صنع تو موجود نیست
کیست که دارد خبر از شیر و پیر / نیست درین خانه بغیر از تو کس
صفحه غنچه را ز تو آراسته / روضه غبرا ز تو پیراسته
غیب ازل نور شهود از تو یافت / لوح عدم نقش وجود از تو یافت
معنی هستی ز تو پیدا شده / غیبت محض از تو هویدا شده
روشنی لعل بدخشان ز تو / پرتو خورشید درخشان ز تو

نور ده خلقیان عدم / رابطه ده خیل حدوث و قدم
هر چه هویداست هویدا ز تو / بسکه توانا است توانا ز تو
بخشش از بحر وجودت سپهر / پرتوی از عکس رخت ماه و مهر
نقطه‌ای از دفتر صنعت فلک / شحنه‌ای از عسکر ملکت ملک
یافت وجود از تو زمان و زمین / یافت قرار از تو مکان و مکین
بود همه پرتوی از بود تو / هر دو جهان رشحه‌ای از جود تو
غیر تو دیار درین دار نیست / جز تو کس از هیچ خبردار نیست
هر چه نه ذکرت همه افسانه‌ای / هر که نه در فکر تو بیگانه‌ای
خفته تو از همه بیدار تر / هست هویت ز همه هشیارتر
مهر وجود تو چو تابان شود / نیستی جمله نمایان شود
از جلالت چو شود جلوه‌گر / هیچ ز آثار نماند اثر
از احدیت تو چو سر بر زند / کثرت موهوم بهم برزند
گر جبروتت ز قدم دم زند / مادو منی را همه بر هم زند
رخ بنقاب آوری از نیم دم / هیچ نماند ز جهان جز عدم

[illegible]

ای خنک آن دل که در آن جای تست
وای بر آن جان که نه ماوای تست

با تو هم آهنگ ز غلمان و حور
با تو زنی ابر فن از تنگ دور

هر که دلش والهٔ روی تو شد
از دو جهان رست دلبوی تو شد

پرتو عشق تو بهر جان رسید
بر همه رو پادشاهان رسید

خسرو طرب تخت بر اوج فلک
کوس بسی برد ز فوج ملک

هر که ترا از دل و جان بنده شد
در دو جهان زنده و پاینده شد

هر که ز خود رسته بتو بسته شد
از همه غمهای جهان رسته شد

جذبهٔ شوق تو بهر جا رسید
رخت بایوان سعادت کشید

جان من و جمله تو بوده از ازل
جسم چه پیدا و صور در شد

در همه جا بوده و نه هیچ جا
آه ندانم که کجا نه کجا

برق غمت خرمن جانم بسوخت
شمع دل از آتش شوقت فروخت

گیست فروزنده این نه سپهر
گیست فروزنده این ماه و مهر

زلف سیه بر گهر ناب زد
نقش شرر بر زبر آب زد

کرده روان سوی رحم از عدم
قافلها از پی اسم و صدم

کرده هر

کرده همی از رحم مادران
جانب دنیا ز چپ و پا روان

خیل چنین قافله بر قافله
دست تهی جمله و بی راحله

وحدت دیگر به جسم آمیخته
گرد عدم بر سر کل بیخته

پیشتر از پیش و از آنست و بود
هیچ بجز هیچ کسی را نبود

غیر هویت که بملک عدم
داشت تفرد بهمه فرق قدم

خواست عنایت که هویدا شود
جلوه گر عالم اسما شود

پرده بر افگنده ز رخ نیم دم
بین که چه آمد بوجود از عدم

این همه انوار که رخشان بود
وین همه انجم که درخشان بود

نیست بجز پرتو عکس جمال
نیست بجز رشحهٔ بحر جلال

دور نگاهان دیار وجود
صدر نشینان مقام شهود

جمله زدند ی زرشها ی خام
حلقه بسی بر در بیت الحرام

سعی نمودند بسی در برون
هیچ جوابی نرسید از درون

مرحله پای عشق سپهر
قطع کن دایره ماه و مهر

دست بذات و صفت حق زدند
دم بجز از هستی مطلق زدند

[illegible]

هوش بربست بر همه جلال و فر — نیست مگر خفته چون در
دیده بکشای بملک بنور — گر زره صدق [illegible] دور
نیک بیابد بدو عالم نظر — غیر خدا هیچ نبیند دگر
[illegible] که نبینیم بی — غیر یکی هیچ نبینیم کی
صبحدمی با نظر اعتبار — سوی چمن گر گذری در بهار
دیده بکشا قدرت حق را ببین — در گل و در سنبل و در یاسمین
گر زده هر سبزه که خیزد ز خاک — جمله به تقدیر خداوند پاک
هر چه عیان است علامت نگر — گاه ز ره از غیب بصحن [illegible] شود
هست رسول از بر کردگار — هست کتاب از خداوندگار

ای فروزان ز تو روان همه — ای زیاد تو تازه جان همه
ای تو پروردگار پاینده — تو خداوند و دیگران بنده
یافته از تو حسن و زیبائی — چهره این سپهر مینائی
ای منزه ز این و کیف و کم — ای مبرا ز چون و چند و چرا

ای بداده

ای بداده دل و دماغ محرم تست — خنک آنکس که خود ز غم تست
ذات تست از درک عقل بالاتر — صفت از احاطه [illegible] تر
همه نابود و بودشان از تو — همه نقش ثبوتشان از تو
حمد تو زینت [illegible] قدس — شکر آرایش مجالس انس
عارف جلوه جهان چه کند — چون ترا دید این و آن چه کند
ساکنان صوامع ملکوت — قاطنان حظائر جبروت
بر در تست روی مسکنت سوده — همه از ذل و عجز فرسوده
از خجندان بقعه امکان — سر طلبداران خطه عرفان
همه در وصف حضرت حیران — در شناسائی تو سرگردان
روحهای مجامع تمجید — عقلهای مشاهد تحمید
پی نبردند جز باثبات — با خبر از حقیقت ذات
سرفرازان لشکر توحید — یکه تازان عرصه تجرید
در میان این گنبد [illegible] تو — در [illegible] که [illegible] تو
همه درمانده [illegible] — همه وامانده دست و پا در گل

شهریاران ملک عز و جلال / تاجداران شهر فضل و کمال
بر در تست روی مسکنت بر خاک / همه از تیغ هیبت دل چاک
پادشاهان کشور ایجاد / صدرجاهان مسند ارشاد
همه را بر بساط عجز قدم / جمله را پشت از عبادت خم
کامکاران عالم تکوین / بختیاران ملک دولت و دین
همه را ثوب مسکنت بر تن / همه را طوق عجز در گردن
همه حیران وحدت مستغرق / در جلال ربوبیت مطلق
فضلاء عوالم امکان / بغبار مهالک اکوان
همه در وصف ذات تو حیران / همه قاصر بیان و کند زبان
آری آری بسیر لاهوتی / کی رسد مشت خاک ناسوتی
پس من لال ابکم نادان / بسکه ره پا نهم درین میدان
هر چه در وصف آورم بزبان / شرمسارم بخود چو آیم از آن
من چگویم ثنایت ای بیچون / ای ز حد شناسها بیرون
خود تو دانی ثنای خود خوانی / ای برون از قیاس امکانی

دارمان ای برون ز تسلیم / هم ز تشبیه و رسم ز تعطیلم
در توحید بر رخم بگشا / زنگ تشریک از دلم بزدای
دلم از نور خویش روشن کن / سینه را زان نور رشک گلشن کن
پشت خم گشته ام ز بار گناه / راست کن ای منزه از اشباه
دست گیرم که بیکس و زارم / از جفای زمان در آزارم
از مهالک مرا نجات ده / در معارک مرا ثبات ده
پیشگاه خیال و ساحت جان / پاک کن از وساوس شیطان
زر قلبم که کم عیار شده / تیره و تار و زنگ دار شده
بگدازش به بوته توبه / خالصش کن ز زنگ هر حوبه
بنده بیسزا ز راه زار / که شبش تیره است و روزش تار
شام او روز ساز و روزش عید / که ندارد بجز تو کس امید
بدر خود ز لطف بارش ده / بار چون دادی اعتبارش ده
به پناه است در پناهش آر / راه گم کرده سوی راهش آر
چشم امید او برحمت تو / ای ره عالم رهین منت تو

در کارگه کوزه‌گران رفتم دوش
دیدم دو هزار کوزه گویا و خموش
این کوزه بدان کوزه برآورد خروش
کو کوزه‌گر و کوزه‌خر و کوزه‌فروش

[illegible]

ای خدا جز تو کسی ندارم من | جز تو فریادرسی ندارم من
ای کریم بی‌کسان لطف عمیم | باز جویش میان خاک رمیم

دلا یک دم از خواب بیدار شو | درین مستی طبع هشیار شو
چرا مانده‌ای دور از اصل خویش | چرا نیستی طالب وصل خویش
چرا آخر ای مرغ قدسی مکان | جدا مانده‌ای از مجمع قدسیان
چرا آخر ای مرغ قدسی نفس | همی کرده خو بسته کنج قفس
چرا آخر ای بلبل خوش نوا | به زاغان شدی همدم و همصدا
غریب از دیار حقیقت شدی | گرفتار دام طبیعت شدی
مقید طبیعت شدی پای بست | فراموش کردی عهود الست
نه بودی تو آن شاهباز جهان | که در اوج وحدت بدت آشیان
نه بودی تو آن طایر لامکان | که در صقع لاهوت بودت مکان
ترا بود پرواز در اوج عرش | مقید چرا ماند زندان فرش
همی ترسم ای بلبل بوستان | که دیگر نبینی رخ دوستان

همی ترسم ای جان عالی مقام | بمانی بچاه طبیعت مدام
همی ترسم ای مرغ فرخنده پی | که دیگر نبینی حریفان حی
همی ترسم ای طایر خوش نوا | که از سدره افتی به تحت الثری
همی ترسم ای جان حیرت‌پذیر | که از کعبه افتی به ویرانه دیر
همی ترسم ای هدهد خوش خبر | نشان سلیمان نبینی دگر
همی ترسم ای مرغ برکنده بال | بچنگال زاغان شوی پایمال
همی ترسم ای مرغ بطحا مقام | که دور افتی از زمزم و از مقام
نبینی دگر کعبه و مستجار | نشانه نیابی دگر زان دیار
جدا مانی از مروه و از صفا | ز بیت الحرام و ز خیف و منی
بر افشان پر ای مرغ قدسی مکان | پر و بال از آلایش خاکیان
بجو روزنه زین قفس برگشا | به صقع سماواتیان پرگشا
ز هم بگسل این دام دار غرور | به پر تا به اوج سرای سرور
نفیری بیا ساز کن ارغنون | که آمد بسر باز شور جنون
که فرداست کز صفحه این جهان | نیابد ز ما هیچ نام و نشان

[illegible]

بیا ساقیا جان بقربان تو | فدای تو جسم و دل و جان تو
بده ساقیا آن باده خوشگوار | که ایام دی رفت و آمد بهار
ازان ارغوانی شراب کهن | که آرد نویدی بزم از قرن
بمن ده که هستم بسی دل فگار | نشسته بر آئینه جان غبار
بده یادگار جم کامکار | که با اسم فراجم بود سازگار
می ده که افسرده دم عقل و جان | فتد پرده زان عکس روحانیان
می ده که از من رباید مرا | نبینم دگر هیچ غیر خدا
می ده که گوید ازان عقل و هوش | درآید ازان مرغ جان در خروش
شنیدم ز قول حکیم زمین | فلاطون مه ملک یونان زمین
که می بهجت افزا و افزوده ذات | همه درد را داشفا و دوات
چو درد و غم را نهایت بود | بر احتیاجم بغایت بود
نه زان می که شرع رسول انام | شمرده خبیث و نموده حرام
نه زان می که قرآن و شاه صحیح | ز رجس شمرده است منع صریح
ازان می که پروردگار غفور | نموده است بهشتی شراب طهور

درآورده

[illegible]

درآورده در رقص افلاک را | درافگنده در دشت املاک را
ازان می که نوشند روحانیان | وزان در خروشند قدوسیان
ازان برقهای چپاچپ جهد | سکون قوت جاودانه دهد
ازان می که دل را بکار آورد | بزودی ز جان و بهار آورد
بیا ساقی ای عشق چاره ساز | بده یک قدح زان می غم گداز
که بر هم زنم عالم خاکیان | کنم رقص با فوج افلاکیان
بدور افکنم عالم خاک را | کنم سیر ایوان افلاک را
چو عیسی برآیم باوج فلک | شوم داخل اندر گروه ملک
بسوزم ازان دلق سالوس را | بدور افکنم نام و ناموس را
کنم محو آثار طاغوت را | بهم بر زنم سحر ماروت را
بتازم بر اوج فلک رخش را | ببینم عیان کرسی و عرش را
ببرزم ازان شمع و طاها ترا | تماشا کنم جمله مافات را
ببینم عیان قدس لاهوت را | فشانم ز خود گرد ناسوت را
نرانم ازین گونه گفتار را | برون رفتم از حد خود بارها

[illegible]

که بیستوانه درین خاکدان / کشی باده پاک روحانیان
همانست این باده ارغوان / که ادریس از آن رفت تا آسمان
همانست این راح بهجت فزا / که نوشید از آن چون خلیل خدا
گذشت از سر و دل و فرزند و جان / فشاند آستین بر همه خان و مان
از آن گشت محو جمال جلیل / که شد محو در دیده اش جبرئیل
همانست این راح عنبر نسیم / که از نفحه اش بوی شد روح کلیم
دلش گشت مجلی انوار قدس / شد از نشر معطر ز گلزار انس
سبک شد ز نشئه انوار شد / دلش مخزن جمله اسرار شد
همانست این باده جانگداز / که نوشید چون عیسی سرفراز
بگردون برآمد ازین خاکدان / بزد خیمه بالای نه آسمان
بروحانیان همدم و یار شد / در اوج سموات طیار شد
ازین عاریت خاکدان رسته شد / بمکان لاهوت پیوسته شد
همانست این باده بوالعجب / که آمد از آن احمد اندر طرب
بیک چشم برهم زدن از زمین / برآمد ببالای عرش برین

بهم در از

۲۴۲

۱۲۴۵

بعد از من هر کسی این را بدست آورد
مرا از یاد فرامش نکند هر از جهان برسد
بحق خدا

بهم در نوردید این طبق / ز روح الامین برد گوی سبق
گذشت از سموات و گردون بان / ز روحانیان وز حدود مکان
ز فردوس بگذشت و حور و قصور / ز محرم سرا این بزم حضور
ز صقع نفوس و ز خیل عقول / ز ارباب تجرید و اهل وصول
ز مستغرقان مقام شهود / ز بالانشینان بزم وجود
بمرتبه بالا از حد امکانیان / گذشت از سرافراز روحانیان
قدم بر سر عقل اول نهاد / مدار مشترک حد ... ستاد
ازان باده آخر بسیار رسید / که شوان ازان کرد گفت و شنید
ترا این چنین باده ای مرده دل / رسد اندرین خانه آب و گل
ته جرعه مانده زان سروران / مگر روزی آید ترا ارمغان
الهی بحق رشید اوج کمال / به آن آسمان جلال و جمال
بحق سر سروران زمره مرسلین / بتحقیق مخدوم روح الامین
بهادین شهنشاه گردون نورد / که ما یک سپه در مقام نبرد
فرازنده رایت سروری / برازنده تاج پیغمبری

این خدا اشرف اصفیا / محمد که سرور سرور انبیا
بحق شهنشاه والامقام / وصی بلافصل خیر الانام
بلند اختر آسمان کوکب / گرامی در برج عز و جلال
سرافراز شاه والا سپاه / مظفر خدیو فلک بارگاه
موید شهنشاه گردون رکاب / جهان شهریار ظفر انتساب
جهان بخش دادار والاجناب / فلک سیر شاه همایون رکاب
شجاع عرب شاه والاتبار / هزبر حق و خسرو کامکار
بکف ابر نیسان بدل بحر جود / بروح حقیقت تمام وجود
لوای امامت باو استوار / سریر خلافت ازو پایدار
گشترگاه جود ابر گوهرفشان / دلش مخزن رازهای نهان
نمایان ازو قدرت کردگار / فروزان ازو نور پروردگار
عیان قوة الله در پنجه اش / قضا و قدر تیغ و سرپنجه اش
کلید سعادات در مشت او / نگین ولایت در انگشت او
بلا ریا شاه گردون وقار / وصی نبی صاحب ذوالفقار

الهی بآن در

الهی بآن در درج قبول / که بودش صدف صلب پاک رسول
مه برج عصمت گل باغ دین / سرور دل سید المرسلین
جگرگوشه سید انبیا / ملقب بزهرا و خیر النسا
بحق حسن شاه والاتبار / گلستان دین نبی را بهار
بحق حسین اشرف اصفیا / که در راه حق کرد جان را فدا
بسجاد آن قبله عارفین / سر و سرور زمره عابدین
الهی بباقر شهنشاه دین / فروزنده شمع علم الیقین
الهی بجعفر محیط کرم / بروز قیامت شفیع امم
بموسی بن جعفر شه متقین / سرافراز سرو گلستان دین
بحق رضا و امام مبین / کزو گشت روشن خراسان زمین
بحق تقی سرور انس و جان / ولی خدا مقتدای جهان
بحق نقی صاحب علم و جود / این حق و شمع بزم وجود
زیبنده مسند سروری / امام بحق شاه دین عسکری
الهی بمهدی امام زمان / که از اوست برپا زمین و مکان

که دریابم از فتنهٔ روزگار | ز هر قالب این روزگارم برآر
چه عهدیست یارب که فرموش شد | ز افسانه آتش نطق خاموش شد
بهم گشته مخلوط زیبا و زشت | نداند کسی کعبه را از کنشت
نمی‌پرسم از مردمان کار دل | نشاید شمارم ز ارباب دل
اگر نیک مردی بود در جهان | همانست کاو را نباشد نشان
خدایا درین عهد فریادرس | که فریادرس نیست غیر از تو کس
اگر داب این عالم بوالهوس | که کس در ان گشته بیچاره [illegible]
سنجانه کرامت کن ای ذوالمنن | به جاه رسولان گسستیم زین فتن
درین لجه ام غرق طوفان مکن | گرفتار چنگ نهنگان مکن
نرانی کهین بنده زور تست | اگر بد اگر نیک از کار تست

صبح زنو برزد قیصر زنگار شکن | تاخت باقلیم شرق خسرو زرین مجن
پادشه زنگبار کرد بمغرب فرار | گشت چو صبح آشکار رایت شاه ختن
رو بهزیمت نهاد خیل حبش بارگه | چونکه بخاور رسید خسرو روم و عدن

دیده یعقوب دهر یافت ز نو روشنی | چونکه برآمد ز چه یوسف سیمین بدن
باز شنید چمن از افق برگشاد | زاغ سیه فام شب رفت برون از چمن
ناله مرغ سحر گشت بگلشن بلند | رفت برون از گلستان [illegible]
لاله حمرا بسر [illegible] کشید | برد فروزان ز رنگ [illegible] یاسمن
مهر سلیمان نهاد از کف دیو [illegible] | مهرهٔ ابیض نگین هر سیه اهرمن
باد سحر چاک زد برقع نیلی شام | صبح دمید از افق همچو دم جان از قرن
نغمه روح القدس رشد بجهان منتشر | محو شد از روزگار سلطنت اهرمن
صیقل آفتاب کرد ز مشرق ظهور | زنگ سیاهی زدود از رخ ربع دمن
صبح سعادت دمید همچو دم روح ایمن | یا چو دم عیسوی فارغ از سم و حزن
مهر برآمد ز کوه همچو ید موسوی | لامع درخشان از ان بارقه ذوالمنن
یا چو کف آفتاب در کف آن ذوالفقار | در غزوات نبی صف شکن و مرد فکن
پادشه انس و جان قدوه اهل جهان | زبده کون و مکان فخر زمین و زمن
فاتح ابواب جود والی ملک وجود | عارف غیب و شهود واقف سر علن
واجبی خدا داد شیر حق [illegible] | شاه رسالت راز [illegible]

پادشاها کامگارا چیره گردون گذار | صفدر والاتبارا ضیغم عنتر فکن
حامی حق و صواب ماحی ... | صاحب فضل و کمال ... فرق ...
گر نشدی ذات او در اصل تشخیص جود | کی بظهور آمدی جنس چرخ کهن
ای شه والاحسب ... عالی نسب | ای اسد الله لقب ای ولد ذو المنن
غیر تو شکل کسی کیست درین ... | جز تو دگر داور ... درین انجمن
چونکه شود دست تو از صفت زرفشان | پر در و گوهر شود دامن ...
رفته ... | چنین شود اندر مصاف صارم ...
بنده ... است چاکری ... | ... وقت ...

ساقیا پار باده ... جان ها | در ده قدح گران ... روان ها
مطرب بناله ... چنگ ... ساز | این ناله های زار ... ها
مارا بود ... از قسمت ازل | آن هم گرفت دلبر مهربان ها
از کاروان ... روان گشت ... | گر زند ... روان شده ... روان ها
مارا ... چاک اگر | باقی بود ... مغان ها

دارم گمان که عاقبت ... شود | یارب روا مدار خطا بر گمان ما
حافظ ... | تا ... رسیده بآخر زمان ما

جهد کن جهد که وقت من و تو در گذرست | سعی کن سعی که این عمر ... است
عیش در راحت ... | هر که ... جان که ... خضر است
کس ندارد خبر از سابقه روز ازل | با خبر باش ... حکمت
من نگویم غم خود را بکسی ... | ... غم او ...
هر که شد محرم اسرار ... | با خبر ... پیغمبر است
گرچه از محنت و غم زار ... | ساقیا باده بده کاین همه اندر گذرست

... مرو از دایره صبر برون
کانچه رو میدهد از سر قضا و قدر است

ترکت ... بالا ... | ترکت ... چشمان ...
ترکت ... گیسو بر قفاها | ... گردان ...

[illegible]

ازان روزی که از ابر جدایم / سیه شد همچو بنفشه روزگارم

برون آه با صد ناز و غمّاز / ز رفتار دل صبر و قرارم

ندارم طاقت ترک وصالش / ز تیغ ابروانش زخمدارم

زلیخا باغ خوش و طفلی قباب / زلیخوزوق یار جدارم

زگریه او رُسم همچو یعقوب / نماند مثل یوسف ناجدارم

بسم الله الرحمن الرحیم

دلا دارم سراپا غوطه در خون / دلا خون از جفای چرخ وارون

دلا کم دیده روز خوشی بعالم / دلا در مرگ خود بگرفته ماتم

دلا دیوانهٔ خود رو ز خود رای / دل آغشته در خونه سراپای

دل آشفته شکسته کاری / پریشان پریشان روزگاری

دلا از زندگانی سیر گشته / دلا از دست خود دلگیر گشته

دلا افسرده شوریده حالا / مگر دل برزنی چه دل ربا را

دلا چون جایی از آشیان دور / دلا در سینه ام چون زنده در گور

بجان کرده

[illegible]

چنان کرده دیده تنگ از نامرادی / که نه غم انده رو گنجه نه شادی

بود چون غنچه تنگ سیر تنگ / دلا آن دانه بود است دانه تنگ

چه دل بی‌پرده بی سراغ دوری / چه دل محنت اندوه برزه کردی

چه دل یا رب که این دل با غم خونم / چه دل از سینه ام یا رب برون باد

دلا دارم که از آن در فغانم / چو خشم گفت اگر گفت این از آنم

فغان زین دل که دایم در فغانست / دل است این یا درای کاروانست

دلا بوی محبت ناشنیده / جفای عشق را سر کز ندیده

نیفکنده کمند در صید گاهی / نخورده تیر مژگان سیاهی

زچشم نیم خوابی برده خوابش / نه تاب طره داده تابش

نه کرده لب لعل شکر خندی / نه زهر سری از لب خورده نه قندی

نرفته در پی آهو نگاهی / نه سر کج کرده پیش کج کلاهی

نه نقش خط زاری کرده خوارش / نه زلف چلیپای بیقرارش

نه یا و چشم مستی کرده مستش / نه دستی داده جام می بدستش

نه از جام محبت خورده آبی / نه نوشیده از آن لب نوش آبی

[illegible]

نه فریادی نه افغانی نه زاری
ولی آخر نه آنم یا چه داری

به آب زندگانی پا نبرده
بسی چون خضر مسکین ناخورده

نه جانا جز درون سینه دیده
درین ویرانه چون جغدی خزیده

نه با مرغ نواسنجی بهاران
سرودی خوانده اندر شاخساران

نه همچون گل دمی در بوستانی
پری افشانده با هم آشیانی

چنین دل کاشکی در عالم مبادا
دگر بادا دمی خرم مبادا

دعای من ازو در حق من به
که این ماه طلعت زاغ و زغن به

چنین دل خون و از مژگان روان با
چنین دلها نصیب دشمنان با

نه پای آنکه از دستش گریزم
نه دست آنکه با او در ستیزم

مگر در حق او گویم دعایی
کاثر دارد دعای مستمندی

خداوندا بعشاق جوالت
خداوندا بحسن بی زوالت

بر بازان میدان رضایت
خریداران کالای بلایت

بروز روشن شب زنده داران
بشام تار تیره روزگاران

بمجنون گشتگان خنجر عشق
به بیماران زار بستر عشق

بگاهی

[illegible]

بسوز نهانی غمین دلهای آگاه
بدرد و صبحدم آه سحرگاه

بآن شوری کزان فرهاد دلتنگ
زدی بر یاد شیرین تیشه بر سنگ

بحسن یوسف و عشق زلیخا
باشک وامق و رخسار عذرا

بعشق پاک مجنون دل افگار
بحسن لیلی آن یار وفادار

خداوندا بچشم نیم مستی
بجام باده نوش می پرستی

بناز غمزه مژگان سیاهی
بتاب طره طرار ماهی

بآن زلف پریشانی که دارد
بآن چاک گریبانی که دارد

بآن یاری که من دیده انم و تو
بدلداری که من دیده انم و تو

بشام قدر زلف مشکبارش
بصبح صادق سیمین عذارش

بزمزم یعنی آن چاه زنخدان
بطوبی یعنی آن قد خرامان

بپیران خواب اندر خرابات
همه فارغ ازین دیر مکافات

بآن دستی که گیرد جام و ساغر
خصوص از دست یار روح پرور

بآن لبها که باشد بر لب جام
ز شب تا صبحگه از صبح تا شام

بآن حالت که اندر می نهانست
که عالم می پرست از شوق آنست

[illegible]

بجوش آمد بکم اندر خرابات | چو تسبیح فلک اندر سموات
بچشمی کو بروی یار بازست | بمستی کان بگیسوی شب درازست
بجامی کان بجا سوده باشد | بخصمی آن دمی آلوده باشد
باشک چشم چون آلوده من | بسیجان زار غم فرسوده من
که رحمی بر دل سوزان من کن | علاج درد بی درمان من کن
خلاصم کن ز دست این دل زار | بدام دلبری مانده گرفتار
سرم را تاج از بالین خشم ده | تنم را کسوت از تار الم ده
شراری بر خس و خاشاکم افکن | تنم آبی بسجام خاکم افکن
بخشم خود ده دل باش دما را | بلند آوازه کن خمخانه ما را
خرابات محبت کن دو ما مقام | شراب بیخودی افکن بجامم
از آن صهبا مرا افکن بساغر | که با هوشم کند تا روز محشر
سرم را آشنا با ده بزانو | دلم از غم بپرد از شیخ ابرو
تنم را شیوه سربازی آموز | باشکم عادت غمازی آموز
ز عشق آتش بجان زارم افکن | بر آن آتش بزن از ناز دامن

در تسلیم

در تسلیم جنون کن پادشاهم | چو مجنون صاحب تاج و کلاهم
ز دست نام و ننگ خود بتنگم | رهایی ده ز دست نام و ننگم
وزین خاری که دارم در دل زار | برآور کلک خدایا چون گل از خار
برافروز از فروغ شمع آهم | چراغ مرده بخت سیاهم
ز آب دیده جیحون سرشتم | برویان تخم امیدی که کشتم
مکن یا رب بکردارم نظر کار | که از من جز بدی ناید پدیدار
چنان کن کان ترا از دست شاید | که از خوبان بجز خوبی نیاید
چنان کن کان سزاوار تو باشد | نه در خورد کار من کار تو باشد
جهانرا ز آب لطفت تازه و خوشتر | چرا باید که من باشم در آتش
چرا باید که داننده آنچنانم | که عاشق گوید این بیت از زبانم

ز لطفت شاد شد هر جا دلی بود
مرا تنها دل ناشاد باید بود

ترا سر کوه و صحرا گلشن آراست | مه و خورشید گردون روشن آراست
زمین را خلعت زیبا تو دادی | فلک را تاج زر بر سر نهادی

و له [illegible]

زلفت چه بهر ذره خطا بایست / دل اسیر زلف تو را آفتاب ایست
گلستان از تو باشد خرم و شاد / خزان از تو قد سرو و شمشاد
دل گلرویان ببلبل است / فراق خار بر تاج گل است
نه بنهم خار گلزار تو هستم / اگر گلاب نیستم خار تو هستم
چرا باید چنین بیچاره ام داشت / ز شهر خیش دلها آواره ام داشت
مرا تا کی چنین باید غمی بود / چنان وقتی چرا باید چنین بود
همه صحرا و کوه و باغ و بستان / گلست و لاله و نسرین و ریحان
لب هر جوی آید تازه سروی / به هر سروی گرفته جا تذروی
به هر شاخ گلی در جلوه و ناز / به هر پای گلی مرغی در آواز
ز شبنم روی سبزه خرم و تر / چو از خوی چهره خوبان کشمر
سراسر سرو بین و پای هر گل / نشسته قمری و افتاده بلبل
هوا سیماب از ابر بهار است / زمین زنگاری از فیض دیار است
گلاب افشان هوا بر زلف سنبل / صبا دامن کشان بر لاله و گل
بعیش و عشرت اندر سبزه گونها / نشسته یاری اندر پیش یاری

بلی تا کی

بدستی جامی از صهبا لبالب / بدستی دست یاری سیم غبغب
جوانان جمله چون سرو قباپوش / بکوه و دشت و گلشن چشم پر جوش
من اندر کنج تنهایی خزیده / چو مرغی سر بزیر پر کشیده
من اندر گوشهٔ غم اوفتاده / زمام دل بدست عقل داده
گهی در فکر نام و گاه ننگم / گهی در کار صلح و گاه جنگم
پشیمانم خورم سردم به پرده / گهی از کرده گاهی ناکرده
گهی در فکر سلطان که وزیرم / گهی در یاد شاه و گه اسیرم
مرا با شاه و با سلطان چه کار است / ز تاج و تخت سلطانیم عار است
ز من ای عقل جان من چه خواهی / چه خواهی از من رسوا چه خواهی
برو دست از من دیوانه بردار / من دیوانه را با خویش بگذار
برو ای عقل یک چندی ره جوی / که دیگر صفحه‌ها مرده کری
تو گر بگذاری ای عقل تباهی / کنم با این گدایی پادشاهی

بیا ساقیا باده در جام کن / علاج غم جان ناکام کن

بیا ساقیا بزم را ساز کن / بیا دور نو عشرت آغاز کن
بیارای بزم طرب با درنگ / صدا زن حریفان با نام و ننگ
صراحی و مینا و ساغر چار / می و نقل و بادام و شکر بیار
بجز مشک و عود و گلاب برفشان / ببالش همه رنگ و عنبرفشان
بیاور مغنی و سازنده را / بخوان مطرب غم گدازنده را
مرا گشت ساقی شراب کهن / بیا باده از خم با ساغر فکن
بده ساقی آن باده تابناک / که دل را کند از غم و درد پاک
بده تا برآرم دمی زیر بار / شوم پاک از لاشه روزگار
مرا ساقیا یک زمان یاد کن / بجامی چو جان و دلم شاد کن
که تا یکزمان پادشاهی کنم / ز گردون دوران داد خواهی کنم
گریزم ز آمیزش خاکیان / برآرم سر از بزم افلاکیان
گشایم پر و بال و بالا روم / فراز نهم قصر والا روم
ز خیل جهودان جدا گشتم / بعیسی و می آشنائی کنم
نهم پای بر تارک فرقدان / به پیچم بهم دفتر آسمان

بر بندم راه

[illegible]

بر بندم ره ... افلاک را / بدور افکنم مرکز خاک را
برآیم بر این چرخ نیلوفری / کشم طیلسان از سر مشتری
زحل را که شد جا به چرخ برین / ز هفتم سپهر آورم بر زمین
ستانم ز بهرام شمشیر و تیغ / کنم مهر رخشنده پنهان بمیغ
دف و بربط از زهره بستانم / بگیرم ز دست عطارد قلم
قمر را بیندازم اندر محاق / کنم رخنه در کار این نه رواق
کنم سقف این خانه را خراب / ز پیش تو بردارم این نه حجاب
سپهر برین را بسنگ افکنم / زمین و زمان را بهم بر زنم
بده ساقیا جام و بازی مپیچ / ازین روستا رنگ و تازی مپیچ
بده ساقی آن باده ارغوان / که فارغ شوم از غم آسمان
مکن ساقیا دیگر آهنگ جنگ / که از دست غم شد دلم تنگ تنگ
غم روزگارم ز جان سیر کرد / بعهد جوانی غمم پیر کرد
بده باده تا شادمانی کنم / پس از عهد پیری جوانی کنم
بگیرم از عیش عهد شباب / کنم فکر تعمیر جان خراب

[illegible]

برِ سرخ مستانم رخ زرد را | کنم دور از دل غم و درد را
بیا ساقیا این دست و دامان تو | بیا جان این خسته و جان تو
بیاور به من جام این خسته را | بدام خرد دست و پا بسته را
بزندان عقلم گرفتار من | ز نقصان خود روز من تار چند
بیاور پیاپی بده جام را | که تا بگسلم تار این دام را
خرد را بکشتم ز دردی ز نو | بمیخانه دین را گذارم گرو
جنون کهن را صلا می‌زنم | بعقل خود پشت پا می‌زنم
بسوزانم از دل عشق دیوانه را | بپردازم از غیر این خانه را
شوم فارغ از ننگ فرزانگی | برآرم ز نو سر بدیوانگی
بشویم ورقهای زهد و ریا | ز سجاده و سبحه گردم رها
بیا دفتر زهد بر آب ده | مرا جرعه‌ای زان می ناب ده
که از دست زهد این دل آمد بجان | بیا ساقیا الامان الامان
بیا جامه تقویم پاک کن | بمی گرد زهد از رخم پاک کن
ز محراب و منبر رهائیم ده | رهائی ازین خود نمائیم ده

بیا ساقیا هم

[illegible]

بیا ساقیا آخر از غفلت برست | بده جام می جان بی حسرتیست
زر و فرصت از دست تا نگذری | که تا بنگری بایدت بگذری
ببین چون گرفتند از ما کنار | حریفان پر آزار و یاران یار
برفتند و رفت از جهان نامشان | نیارد کسی یاد از ایامشان
نه ما نیز باید که ناکام کام | گذاریم بیرون ازین خانه گام
شب و روز ما را بباید بسی | که از روز ما یاد نارد کسی
بسا دوستان بر زمین پا نهند | که با خاک پا بر سر ما نهند
بیاید بسی در جهان لوک دور | که ما خفته باشیم در مهد گور
جهان را بسی بگذرد صبح و شام | که از ما نباشد در ایام نام
ببین این ستم دیده بر ما رود | ببین بر گدایان نه تنها رود
که میر اجل را ز شه باک نیست | نداند که باشه گدا شاه کیست
بسی تاج شاهان ارزیر خشم | بسی تخت شاهان گشته زود سرنگون
سکندر کجا رفت و دارا چه شد | شه عادل عالم آرا چه شد
چه شد رستم و بیژن و طوس و گو | فریدون و ضحاک و کاوس کو

[illegible]

ز ایشان نشانی بجز نام نیست | بجز نامشان اندر ایام نیست
دریغا که ما چشم بر هم زدیم | درین عالم از ما نه پیشی تهی
بده ساقیا غنچه‌ی زینهار | بیاد رفیقان بربسته بار
گرفتند و از ما نکردند یاد | گذشتند و با هم نشستند شاد
نیاید دمی یادشان نام ما | فراموششان گشت ایام ما
همه فارغ از ما و غمهای ما | گذشته ملول از المهای ما
نه از ما رکرده نشان پیچ و تاب | نه از جور دورانشان [illegible]
نه چون ما گرفتار هجران مدام | نه بی سیر گلستان پریشان خرام
نه اندر قفس بالشان ریخته | نه بر فرقشان خاک غم بیخته
بر ایشان نه راه چمن بسته اند | پر و بالشان را نه بشکسته اند
نه از بزم جانان جدا مانده اند | نه از کوی جانانشان رانده اند
کجا رفتی ای ساقی ای غمگسار | خدا را بیا و صراحی بیار
بیار و بمن ده که رفتم ز دست | بده تا بسوزم ز خود هر چه هست
بده جام صهبا چپاچپ بمن | بده ساغری زان شراب کهن

ده تا دل

[illegible]

ده تا دل از آن یار بر باد دهم | متاع دو عالم به یغما دهم
گذارم قدم بر سر جان و دل | گریزم ازین عالم آب و گل
گشایم ز پا قید ناسوت را | کنم سیر ایوان لاهوت را
ازین ظلمت آباد تن وارهم | سبکرو که جان در پی‌اش بنهم
برون آیم از مهر رخشان ز میغ | غلاف بدن دور گردد ز تیغ
شود قلزم بی نهایت نیر | شود متصل قطره با [illegible]
که این بار گاه بسلطان رسد | تن مرده را از نو جان رسد
بیا ساقی ای لطف از حد برون | بیا ده بده باده از حد فزون
بر زنده کن این دل مرده را | بزن آتش این جان افسرده را
بیا ساقیا ساغرم ده بکف | بده تا کشم با پرده‌ی لاتخف
گزین بیش سر پرده دارم نیست | سر زهد و پیمانه پروایم نیست
وزین بیش پنهان باده مگر خورم | خورم می بمحراب و منبر خورم
که آمد دل از نام و ننگم به تنگ | به تنگ آمد آری دل از نام و ننگ
بجز دام از نام حاصل نشد | ز نامم یکی حل مشکل نشد

[illegible]

خوشا وقت رندی و شیدائیم | در فنا زائیم [illegible] رسوائیم
خوشا عاشقی و خوشا درد عشق | خوشا سینهٔ درد پرورد عشق
خوشا خارهای ره آزار عشق | خوشا نالهای گرفتار عشق
خوشا خواری و بیکسیهای عشق | تهی دستی و نارسیهای عشق
خوشا یاد عشق و خوشا نام عشق | خوشا صبح عشق و خوشا شام عشق
خوشا کنج تنهایی عاشقان | خوشا بستر و پناه عاشقان
خوشا عاشقان و دل زارشان | خوشا نالهای شب تارشان
ز عشق است آمد شد ماه و مهر | ورنگ زمین گشت تاب سپهر
نمیرد دل زنده از عشق دوست | که آب حیات آتش عشق اوست
بجز عشقم از دل فراموش باد | زبانم بجز عشق خاموش باد
بجز عشق یا رب مرا توبه ده | که از هرچه جز عاشقی توبه به
بجز شرح عشق از من مجوی | حدیثی بجز عشق با من مگوی
که من از ادب جز ره عشق یار | نگردم اگر هست اختیار
مرا عشق با نفس دربراست | مرا مستی عشق تا محشر است

[illegible]

دان

دهان بستن از هر چه جز نام دوست | بود روزه ام روزه پس نکوست
نماز ار کنم قبله ام روی دوست | به هر جا کنم روی رو سوی اوست
شب قدرم تار گیسوی او | بود صبح عیدم مه روی او
حرم هست میخانه بیت الحرام | خم چاه زمزم بر خم مقام
بهشتم سر کوی جانان بود | که اسرار جا بود آن بهشت آنجو
بیا ساقیا باده کن در ایاغ | که تا توشه تر کنم زان دماغ
بر آنم ز مجلس برون اغیار را | گشایم در گنج اسرار را
بده باده تا پرده از روی کار | براندازم و گویم اسرار یار
وزان یار زیبا سخن سر کنم | جهان را پر از در و گوهر کنم
ز شبهای وصلش حکایت کنم | حدیث وصالش روایت کنم
چه خلوتگهی بر سر نور ذات | مقدس ز عار صفات [illegible]
در آن خلوتم فکر هستی نبود | خود آرایی و خود پرستی نبود
چه خلوتگهی رشک خلد برین | همه انجمنها از و خوشه چین
فکنده وران یار از رخ نقاب | جمال ازل جلوه گر بی حجاب

[illegible]

از آن بزم و در محنت و اندوه
در عالم جسم دوری بود

گویم در آن کس بجز یار نه / ورا غیر او کس پدیدار نه
دو عالم در آنجا بسر در نهان / ولیکن ندارد کسی زان نشان
در آن پرتو افکن یکی نور بود / که از غیر آن دیده‌ها کور بود
خوشا آن خلوت و خرم آن روزگار / خوشا آن باده پیمانه از دست یار
نه درد فراق و نه رنج طلب / نه پروای روز و نه سودای شب
نه باک از سپهر و نه بیم از زمین / نه امید از آن و نه خواهش از این
زمین چاکری بود از آن سپهر / دوان در ره خدمتم ماه و مهر
و شاهان درگاه هفت اخترم / قضا و قدر بنده و چاکرم
فلک قبه خیمه جاه من / زمین توده خاک درگاه من
صفا تا چه کرده که شد خود / ترا عشق بر سر کجا میبرد
ز نوشیده می مستیت از چه خواست / چرا باز هشیار هوشت آخر کجاست
بتا زان چنین شد خیال خیال / که تا که بسوزد ترا پر و بال
بیفکن ز کف جام و با هوش باش / بزن مهر لب را خاموش باش
الهی به صهبای مینای عشق / الهی به مستان صهبای عشق

الهی بعشاق

دل ... که ... دوری بود
... درون و دل ... باد
... ... باد
... ... باد
... چراغ ... باد

الهی بعشاق دیوانه‌ات / به او پرستان میخانه‌ات
برندان بگذشته از نام و ننگ / سبک روح غمناک و دلهای تنگ
الهی بعشاق با اشک و آه / الهی بمعشوق روحی فداه
بآن مظهر عشق و انوار عشق / بآن محرم جمله اسرار عشق
بنجهای از باده ارغوان / بلب لب چو از خم می عاشقان
الهی بآن غم مینا بجام / الهی بساقی علیه السلام
بخون شهیدان میدان تو / بجرعه می درد مستان تو
بآن قهر افلاک عز و جلال / بروح سپهر جلال و کمال
خصوص آنکه این دوره را شاه است / برای بقای جهان باد راست
ز مستی مرا نیستی ره بدست / بر بادم بشور رم آلوده اوست
که از عشق بزم دوی باز کن / ز نو برگ به بر کیش ساز کن
دلم را ز دردی دگر تازه ده / به دردم ز سوز درون اندازه ده
بغره‌ای تا عشق ثابت قدم / بهمراهی لشکر درد و غم
بتازد بملک وجودم چنان / که نگذارد از هستی آشیانشان

... ... دل ... ...
... ...
... ... عاشقان ...
... ... یاران ...
... ...
... ... بر ...
... ...
... ...
... ...

بگرد از غبار اقلیم هست / کنم پاک از آلایش آب و گل
دران مملکت از متاع خرد / بهر جا بود چیز بیغما برد
بغارت دهم آنچه در آن دیار / نیاید بجز گوشه خویش یار
درانداز آتش بکاشانه ام / عوض کو شده بیخانه ام
بسوزی نصیبم مکن ماه و سال / چه روزی بود روز بیم کو وصال
نهان کن تنم را در آن خاک پاک / بر دیدن ز خاکم گیاه شاخ تاک
بخش وجودم ز اکسیر شرار / شمار مرا جوید از عشق یار
که جز عشق او از حلال و حرام / ندارم بجز مایه والسلام

ا

تاراج کن تا کی ای غنچه دهانها / کافر تو چه میخواهی از [illegible] جانها
تیر مژه اگشته بی دین طرفه کافر انگیز / در هر بن موی من پنهان شده پیکانها
از خنده مبارک پرچاره واره ای / سرگشته چنین تا کی گردم و بیابانها
پروانه صفت گردم گرد سرور شمعی / از دوری تو چندین روشن شده [illegible] تابانها

مقصود من محزون از باغ تو تنهاست / چیدن گل [illegible] زدود کاری که ام [illegible] تنها
از عشق تو بر گیسو را آسان شده مشکل
بیچاره صفا را مشکل شده آسانها

ا

کر برانداز رخسم از رخ نقاب / در نقاب آرد رخ خورشید آفتاب
خانه دل را چو ویران خواست / باز دم بنیاد دل کردم خراب
صحبت یاران در سرو بستان / خوش بود خوش خاصه در عهد شباب
هستی ما شد حجاب روی دوست / ای خدا بردار از پیش این حجاب
گفتمش باشد بچشم روی تو / گفت آری بیشب اما بخواب
گفتمش در کشتن من بود چیست / گفت باشد کشتن عاشق ثواب
ای صفا در سر عشق از بر بخوان
زانکه این مبحث نگنجد در کتاب

ا

نه همی چرخ خوش برآمد است / نه سرو چمن قد خوش دلبر است
لبش لعلست و لعل روح پرور است / دو ابرو تیغ و تیغ جانستان است
کرم پرسی زبان [illegible] است / و کرم خواهی سرم بر آستان است

دلم در دام زلفش پای‌بند است   تنم در پای خشمش جان‌فشان است

بود بسم محوان زاهد ما را   سر کویش بهشت جاودان است

رفیق یوسف دل پیر راه دوست   تو پنداری مرا دل در میان است

نگاهش چون که در زلفت ربای   چه گویمش از این ره بیم جانست

بنازم شوکت سلطان عشقش   که بر ملک و ملک حکمش روانست

صفائی را زمان از کشور خویش
که خاور خسروی در ملک شانست

بنال ای دل که در چنگ آشیانست   ورآن گلشن که گلچین باغبانست

مرا این ناله و زاری از آنست   که دارم روی یاری در نهانست

فلک هر تیر کز ترکش برآرد   دل مسکین من آماج آنست

گل دارم بباغی کندر آن باغ   نه راه دی نه آسیب خزانست

بعالم قصهٔ من فاش و افسوس   که این افسانه از دلبر نهانست

عجب حکایت ملک عشق کانجا
سراسر کوه و صحرا گلستانست

تا میکده باز و می بجام است   کار دل خسته دل بکام است

تا منبچگان مقیم دیرند   در دیر مغان مرا مقام است

دل از کف من ربوده مایی   کش مهر فلک کمین غلام است

در دام کسی فتاده‌ام من   کش مرغ حرم اسیر دام است

آن آیه که منع عشق دارد   ای واعظ [illegible] کلام است

آن می که بدوست ره نماید   آیا بکدام نص حرام است

دامی ره براه عشق باشد   دیدیم که دام ننگ و نام است

از خانهٔ ما که باد آباد   تا ننگ و دوست یکدو گام است

گفتند بسر فسانهٔ عشق   وین قصه هنوز ناتمام است

در میکده زان شدم صفائی
کاین مدرسه ننگ عوام است

از روی تو ماه در حجابست   خورشید نهفته در نقابست

از سنبل زلف تابدارت   سنبل همه شب بپیچ و تابست

نور مه از آفتاب باشد   از روی تو نور آفتابست

در سینهٔ تنگ من خدنگت / افزون ز شمار و حسابست
گیسوی تو بر دلم کمندست / زلف تو بگردنم طنابست
بخت سیهم همیشه در خواب / زان چشم سیاه نیم‌خوابست
از لعل خوشاب روح‌بخشت / دل تشنهٔ یک دو قطره آبست
در گردن غیر چون ببینم / دستت که ز خون من خضابست

با من چه کند فلک صفا را
تا مطرب و ساقی و شرابست

عاشقان را جان و دل در کار نیست / جان و دلشان جز برای یار نیست
روز امیدم از او سرآمده است / چون کنم چون فرصت گفتار نیست
خلق از افغان من بیدار ولیک / آنکه باید بشنود بیدار نیست
سالها گر رفت کار و بار هست / یار را با ما دمی در کار نیست
پیر میخانه بیا تا بنگریم / در دکان و مسجد و بازار نیست

ای صفا عاشقی کن عاشقی
هیچ کاری بهتر از این کار نیست

تا مرا دامان یار از دست رفت / دست رفت از کار و کار از دست رفت
آن لب لعل خدا لب نوش شیر را / مرهمی کز زخم خار از دست رفت
دل به او دادم به امیدی که آه / کان دل امیدوار از دست رفت
زخم دل ای [illegible] شام هجر / آه کارم بی‌شمار از دست رفت
منعم ای ناصح مکن با روی او / گر مرا صبر و قرار از دست رفت
چشم زاهد پرده از رخ برگرفت / زاهد و پیمانه کار از دست رفت
رشتهٔ عمر دراز از دست شد / تا سر زلف نگار از دست رفت

با صفا وعده کرد آن نگار
عمر او در انتظار از دست رفت

این دل زارم [illegible] مبتلا کرد / که درد [illegible] عالم را دوا کرد
خوش آنکه [illegible] کار [illegible] عشق / سری در باخت [illegible] فدا کرد
جدا کردی [illegible] چون تو یارب / که ما را [illegible] جدا کرد
به چین [illegible] و ما را / که ما را [illegible] کرد و رها کرد
در میخانه بگشودند بر ما / مگر میخواره‌ای ما را دعا کرد

کشیدم ساغری از دست او دوش | ندانم با من آن ساغر چها کرد

صفا تا مرید مرشدان شد

عبادتهای شیرین را قضا کرد

زمانی یار ما را یاد آید | که شیر دلتنگ از پی داد آید

چو او را گوش بر فریاد ما نیست | بکار ما کی این فریاد آید

دلم شاد است و میدانم که امروز | از آن کو قاصد ما شاد آید

قصر ظلم است بر صیدی که با تاب | بپای خود بسوی صیاد آید

ز کوه بیستون تا روز محشر | صدای تیشهٔ فرهاد آید

دلم را هم گرفته ای خدا کو | نسیمی گر ز ره بغداد آید

صفا را اشعار از خود غلامی

که تا از رشته دو کون آزاد آید

مرا فریاد و زاری یاد دادند | پس او را از محبت پند دادند

شدم در آستانت خاک و غبار | دریغا خاک من بر باد دادند

سراغ آشیان خویش کردم | نشانم خانهٔ صیاد دادند

[illegible]

که او را جان شیرین آفریدند | مرا هم طاقت فرهاد دادند

بحمدالله که ما را شاد کردند | بلی کز غصه ناشاد دادند

سیاهان گر ستم تعلیم کردند | صفا را [illegible] یاد دادند

این خانه‌ها خراب بهتر

وین سینه ز غم کباب بهتر

گفتی که ز چشم بخواب بینی | پس کار همیشه خواب بهتر

اوراق کتاب علم و دانش | شستن همه را به آب بهتر

تا چند حدیث عقل اول | بر هم زدن این کتاب بهتر

روزی دو سه در سر عشق بشنو | آواز نی و رباب بهتر

زاهد ره دین زند صفا را

کردن ز روی اجتناب بهتر

گل شد بهار و نامه ز [illegible] | که در این موسم هم غنچه در کوشش

[illegible] دلم را اگر به زنجیر | [illegible] زلف چه پیچ در پیچ

حریفان را [illegible] کردند | [illegible] روزگار ما فراموش

[illegible]

پسر آنکه شوه در کار من کرد | که کردم سر همه عالم را فراموش

روشن نکته دی گفت گوش

که شد بر نکته از یاد دم فراموش

مرا آموخت یک حرف و از آن گشت | زبانم از سخنها جمله خاموش

پسر آنکه جسد در کام من ریخت | که ماندم تا قیامت مست و مدهوش

بجانم آتشی افروخت از عشق | که در یک سینه تا محشر زند جوش

جهانی بر ضمیرم پرتو افکند | ز عقل از من گرفت و طاقت و هوش

بیاد آن لب شیرین مرا شد | عیان در دل هزاران چشمه نوش

بامید رضایش تا توانی

صفائی در طلب میباش و میکوش

نباشد جز محبت سرنوشتم | بغیر از عشق او نبود سرشتم

خدا را رحمی ای ابر عنایت | که من تخمی بامید تو کشتم

بامید تو من امید ما را | بر اوراق فسرده موی نوشتم

من آن خواهم و میخواهد دل تو | بدوزخ گر فرستی یا بهشتم

شب ... در اوراق [illegible]

بستان ... خوش [illegible]

جوانی عشق ... جامم ده

[illegible] کامم ده

[illegible]

منم آن

منم آن رانده از مسجد که بود | نه جا در کعبه نه ره در کنشتم

رفیقان دوختند آخر تنم را | کفن زان تار امیدی که رشتم

صفائی وای بر من روز محشر

برافتد پرده گر از کار زشتم

در سرم افتاده است شوق باده‌ام | چون کنم در دام دل افتاده‌ام

ساده لوحم همگنان دانسته من | در پی مطلبان سر داده‌ام

دل ز من چون برده این یاران نو | در بسر گردن دل از کف داده‌ام

از محبت می‌کنند منع و من | خود ز مادر با محبت زاده‌ام

فاش گردی ای صفائی مست من

شرم کن از مصحف و سجاده‌ام

من آن نیم که مهر تو از دل بدر کنم | گر بایدم که ترک دل و جان و سر کنم

خارم خلد به دیده اگر بی تو در چمن | خواهم بسی به چهره گل و نسرین نظر کنم

باز آ که چه فریب دل از عقل آمدی | بشکن آن قدر عشق تا زاجر کنم

گفتم کنم بآه سحر که علاج غم | غم گفت من علاج تو بیش از سحر کنم

[illegible]

کفر مرا که توبه صفانا زیاده کن
هرگز نصیب من نبود می اگر کنم

ای باد صبا ز زلف یارم — بویی برسان که بیقرارم
ای پیک خجسته پی چه داری — بستان دیار از آن نگارم
ای همسر دو عارض دوست آخر — رحمی که ز دست رفت کارم
ای ساقی از آن شراب کهنه
جامی که ز سر کشد خمارم

چون شیشهٔ دل که من شکستم — از عشق بگو چه طرف بستم
جامی ز می باده درکشیدم — از دام ریا و زهد رستم
تا شیخ بجستجوی پیر بود — من آمدم و ز جوی جستم
در خانهٔ خویشتن نشستم — در بر رخ غیر دست بستم
مهر از همه دلبران بریدم — عهد همه را بهم شکستم
از دشمن و دوست پا کشیدم — زین قوم نفاق پیشه رستم
با رندمیان کارم تا تا — صد شکر که از میانه جستم

[illegible]

مرا گر بخت در خوابست گو باش — بحمد الله دل بیدار دارم
چمنها گر خزان شد گو خزان باش — ز خشم دیده صد گلزار دارم
شد از مسجد مرا دل سخت و اکنون — هوای خانهٔ خمار دارم
گریزانم از آن در انجمنها — که در دل خرقه و زنار دارم
به مسجدگاه و منبر ره صفانا
بکف جام و به سر زنار دارم

گفتم ز دو عارض شبخیز حذر کن — گفتا برو [illegible] در ربع حجاب دگر کن
گفتم که قدم در ره عشق تو نهم گفت — بگذار و لیکن قدم خویش ز سر کن
گفتم چه کنم ره به سر کوی تو یابم — گفتا که برو خانهٔ خود زیر و زبر کن
گفتم نظری بر رخ زیبای تو خواهم — گفتا برو از سر جهان قطع نظر کن
گفتم که ز غم ناله کنم گفت بپرهیز — گفتم ز غمت شکوه کنم گفت حذر کن
گفتم که صفانا به سر حضرت تو دارد
گفتا ز سر خود به سر خام بدر کن

ای دوست [illegible] — بگشا لب [illegible] خدا را

[illegible]

ای جور تو از حساب رفته — در پیش تو دیده خواب رفته

ای آنکه ترا به ملک خوبان — خوبان همه در رکاب رفته

از نور جمال دلفروزت — نور از مه و آفتاب رفته

با حسن تو وصف حسن زلیخا — از خاطر شیخ و شاب رفته

دریاب دل مرا که چندیست — بیرون ز ره صواب رفته

کشته است زخم خضاب از خون — تا دست تو در خضاب رفته

دل رفته ز کوی او ولیکن — چاره ز اضطراب رفته

بگذر ز صفائی ار چه جوشی

زانکه از مه و زحساب رفته

گر شد خواسم بیاد دلبری — زیر بال خود کشم یکدم پری

برده است از کف دلم سنگین دلی — خاطرم آزرده نازک خاطری

گفتی اندر کف چه داری جان من — نیم جانی دارم ار داری سری

در خور ... [illegible] ... — ...را بر کف خاکری

از بادی ... بهاری / ... داری / ... دارد / ... داری

... / ... داری

همدم دل ما دو گیسوی تو — داد نه قرار بیقراری

خرم سحری که آن پریوش — آمد به سرم ز روی یاری

خندان لب بت و چهره چون گل — پرسید ز راه غمگساری

کای غمزده نگار چونی — ای عاشق خسته در چکاری

با عشق چه می کنی صفائی

با هجر چگونه می گذاری

خوش دشتی و خرم لاله زاری — که صیادی بود در وی سرگیز

بهر راهی گذاره دلربائی — بهر سو جانا خرام نازنین

بهر سو ... بر آستانها — بهر جا عقلی چنین اندر آستیز

نه آنجا سینه چنین خونخوار — نه بهر یاری در آنجا خونریز

دلم بگرفت ازین یاران خدایا — ز شهر آشنا اهم نشینی

بشوی اوراق خود از شیخ دانی — گزین دست نشد حاصل یقینی

بجو راهی بجز عشق ای صفائی

گزین بهتر نه آئینی نه دینی

... دل ... / ... یاری ... / ... دل ... / ... داری

... داری / ... دارد / ... داری

بس آه کشیدیم و ما هیچ ندیدیم — هرگز اثر از ناله و شبگیر زاری
گفتم بکشم چو غم کشی از دوست بگفتا — بهتر ز وجود تو بگو چیست که داری

تا کشور دل داد صفا را بغم او
ویرانه دهی داده بدیوانه سپاهی

نی سیم درین یاران وفا — خدا را ای دو فا دارم کی با
گر بسته در های فلک را — که تا شیرین نبخشد دعا

ساقیا باده بیار بده ساغر زر
از آن کشته چه باک که باشد پیاله

من زنده و پیش یار بودم یاران — تنگ از قبای قیصر و جامه زر
شرم زهد به مقابل اگر کنم — با گنج فقر شرع صفا من و ملک ری
تا کی دلا بدر سر طاعات و ترهات — بشنو حدیث یار و روزی زمانی
زاهد بیا بگوی حدیث از بهشت چه — با وشش هوا و هوس کرده ام پیا

زاهد برو چه ظعنه مستی زند که است
مست از خم الست صفا ما بی چه

شب وصل وقت دل پی کم گفتم از ناله دل
جفت لب او کی بکام پیاله
دانستم که درین غم او کشته شود
بکاش چه جانو ناله

دل در کوی او بی هنر
دل زان درین گام دل نظر
زاهد از زنبل صفا
خوب است سر از زلف دل
بیا ای قصه دلا

خواهم الم که شب بهجران بسوزم — زرخشش شوان داد بهشتا و رساله
دانا که علاج غم صد ساله چه باشد — از دست مه چار ده صهبای دو ساله

نقش که صفا را چه بود شناخت تو جانا
کارم همه فریاد و فغان زاری و ناله

دیده دارم اشک بار از تو — سینه آتش داغدار از تو
سر شور بیده ای نگار از من — دم شمشیر آبدار از تو

با رقیبان نشستی و دیگر
نتوان بود امیدوار از تو

اگر آگاه شود او ز وفاداری من — می شود فارغ و آسوده ز دلداری من
حاوتم ناله و فریاد و بود تا بزبان — این جهان گذشتم و دوست بود از زاری
قفسم تنگ و چمن دور و رسیده وعده — کس گرفتار مبادا چو گرفتاری من
کاشکی وارهم ز من و شکسته ز — بود ز خجلت جگر آهم به ستمکاری من
شکر ره که گلگل ز رم و درد تن من — روز محشر بود چو شکر عذر گنهکاری من
من که کشتم زره عالم به خوش — اندرین راه و باشد سبکباری من

دلم تا بهار از غم جفت آمده
تو چو جان از آن نسیم
چنین با صفا ما عجب داری

بیا در دم وصال کامی از دنیا و کی
چو شادی بیا این آرزو ده ما شادی
جان بخواهد وقت فدا جان
ای نواز جان تو بیجان

اندر آن کوی که جانها به رسن آونگ است
از غم زلف تو سر گم شد دل غمناک کجا

در خرابات مغان جای پریشان کان است
جان غمگین طلبند و دل چالاک کجا

فتنه میبارد ازین چرخ خوش آهنگ
که نباشد اثری زانجم و افلاک کجا

چند از کوثر و طوبی و جنان نام بری
خبری داری اگر از می و از تاک کجا

غیر بحث و جدل نیست درین مدرسه
اثری هیچ ندیدیم ز ادراک کجا

چون نکویان بروی ترک براتست ترا
که فتاده است سرم از پی فتراک کجا

ای صفائی ز غم دهر بمیخانه گریز
که کسی را ز حوادث نبود باک کجا

اگر گذشتی ره نبردی در گلستان خزان را
تا کم شدی تفاوت گلهای پریشان را

باید و آن سنگر در گوشه قفس است
عیشی مرا که برده است از یاد ...

از بوستان برون رو ای باغبان خدا را
تا بلبلان بگویند با گل غم نهان را

یارب بعندلیبان چون بگذرد که امروز
افتاده طرح الفت گلچین و باغبان را

برگیر کف متاعی آمد ترا خریدار
مسکین صفائی آمد برکف گرفته جان را

[illegible]

آن آیه

آن آیه که منع عشق دارد
ای واعظ هرزه گو کدام است

آن می که بدوست ره نماید
آیا بکدام نص حرام است

دامی که براه عشق باشد
دیدیم که دام ننگ و نام است

از خانهٔ ما که باد آباد
تا منزل دوست یکقدم گام است

گفتند بحرف نه عشق
وین قصه هنوز ناتمام است

گفتم که دگر دلم بسوزان
گفتا که بسوزمش که خام است

در میکده زان شدم صفائی
کاین مدرسه منزل عوام است

عالم خراب گشته ز طرز نگاه مستت
دوران بپا ز فتنهٔ زلف سیاه مستت

شبهای تار سایه ز زلف تو بر روی تو
خورشید و ماه پرتوی از روی ماه مستت

ای زلف یار ... دلها نگاه دارد
کان ... تیر خورده ... در پناه مستت

ایوان دل خراب شد از تاز عشق
ای پادشاه حسن ز آن تکیه گاهت

آنچه در خاطر ترا هرگز نیاید نام ماست
وانکه غمگین تر همی خواهد دل ناشاد ماست

[illegible]

کشش پیدا دگر کن جان من گشا اگر
یار ما با پسر چرایت شکوه از بیداد نیست

گر ترا در بزم وصلش ای صفائی بار نیست
نیست تقصیر کسی تقصیر استعداد ماست

عاشق ار بر رخ معشوق نگاهی بکند
نه چنانست گمانم که گناهی بکند

دیدن چهرهٔ معشوق ثوابست خصوص
که نگاهی برخ مست تو ماهی بکند

ناله ام کرد اثر در دل [illegible] شب
که دمی در دل [illegible] بکند

آنچه با این دل دیوانه غم عشق اگر
کار فرما گر به [illegible] بکند

دوش دیدم که درآمد ز درم یار بخواب
اثر آن خواب به بیداری آگهی بکند

اگر [illegible] این [illegible] گوین
نگذارند که از دور نگاهی بکند

با کم از قصهٔ صفائی ستم نیست ولیک
ترسم از دست تو یک شب آه [illegible] بکند

[illegible] فلک [illegible]
لامکان شحنهٔ [illegible]

اشک خونین [illegible]
تیر آه [illegible] خنجرهاست

[illegible] شب [illegible] صبح [illegible]
یارب یارب [illegible]

بچشم ار یار شود یار بچشم یار شود
ورنه جان و تنم اندر سر [illegible] شود

روز اول چو دل خود به [illegible]
گفتم این صید به دام گرفتار شود

[illegible] خفته دل [illegible]
که ازین ناله و فریاد [illegible] بیدار شود

ساقیا زاهد بیچاره بود مست غرور
به یکی جرعه از باده هشیار شود

بر رخ دل بگشا روزنهٔ از نور عشق
تا مگر فارغ ازین عالم پندار شود

یک شبی در کنم نیست بجز عشق چرا
دارد آن کس که ترا دوست گنهکار شود

جان به هوای سفری کرده صفائی بخدا
بگذر از هستی خود تا که سبکبار شود

از ره وفا گاه ز ما یاد توان کرد
گاهی بنگاهی دل ما شاد توان کرد

صید دل من لایق تیغ تو اگر نیست
از بهر خدا از قفسش آزاد توان کرد

ظلم ار [illegible] ناله بر جسم آورده
تا چند مگر ناله و فریاد توان کرد

مستم ز می عشق چنان گر [illegible]
صد میکده از خاک من آباد توان کرد

[illegible] صفائی [illegible] عهد وفا نیست
دل را [illegible]

کسی که ترا یار طلب کرد صفایی | کاریست اگر هست که آه سحرم کرد
ای دل اگر این یار دمی یار تو باشد
شاهنشهی سره جهان عار تو باشد

یک دل نشنیدیم که مفتون تو نبود | یک سینه ندیدیم که بی خار تو باشد
روزی بشمار رو کرت از خیل غلامان | صد یوسف آزاده خریدار تو باشد
[illegible] ره کوی تو بپوید | هر گشته آن دل که گرفتار تو باشد
هر گز نکنی ریشه بزودم نگر اکسیر | کار دل انقوی که خریدار تو باشد
عزم سفر کوی بتان کرده ای دل | رو رو که خدا یار و نگهدار تو باشد
گم شد ز رو دل ره دل است کجا گم | کاندر شکن طره طرار تو باشد
در روی چه گشتی درد صفایی نگه دار سر
تا زنده بود خسته و بیمار تو باشد

جفا کردی و این آیین نباشد | که با یاران جفا آیین نباشد
بکش خواهی و نه خواهی جفا کن | چه باشد از تو کان شیرین نباشد
عروس عشق بس زیباست لیکن | بجز جان در دیش کابین نباشد

صفایم

[illegible] نقش [illegible]
[illegible] دل چونین باشد
[illegible] باشد

[illegible]

صفایا هم جان و در سر زلفت
طریق عشقبازی این نباشد

تا غم عشق تو جا در دل ویرانم کرد | فارغ از ناز طبیب و غم درمانم کرد
توبه کردم که دگر عشق نورزم آمد
در میان حسن تو و توبه پشیمانم کرد

تا دل درین خرابه تنگ وطنم بود | گویا [illegible] و شادی بخاطر بود
عیش دو در بهشت خدا وعده کرده است | دیدیم در بر من [illegible] و جام داد
گر خلوت و دیدار نی و جای ده مطلوب
دادی خدا بغیر همه کام دلم داد
ای رفیقان دم من شب هجران میرود | جان من دنبال او [illegible] میرود
آتشی بر تو [illegible] دیوانه زدند
[illegible] ز [illegible] زدند
آخر عمر بیا [illegible] ره ما مطلب چند | [illegible] که [illegible] زدند

[illegible]

[illegible]

ابلهی خنجر ... ... حلال ... حلال

بسم الله الرحمن الرحیم

چو کرد او صیدگاه عشق بنیاد / ز صید انجا امان بایدش بنیاد

شه صاحبقران محمود غازی / برون آمد بعزم صید تازی

بگرد صیدگه آورد امان / قرار آن بود شه را با غلامان

که صیدی کشته گردد از پی سر در / بجز کشتن نیاید نیست معذور

برون جست از کمین شه تو اهلی / چو ... رباید بخشش خود خالی

منقش پیکری خال و سر زیبی / چو چشم دلبران عاشق فریبی

چو لیلا نازنین ترخیم ... / چو مجنون پشت پوشش ...

ترسم نشود غوره انگور خزان آید / بی رشته انگور ما در رمضان آید

زاهد که کند منع از ... میخانه / با ما ده رخی بر شب آنجا نهان آید

گر ... روانم زیست است ... / از دل غم او چه برون بار آورد ...

گردن و دل ما را گرده پی ... / بر تیر که انداز و ... نشان آید

هر شب ... گویی رت آیم / آید به ... از ... آید

آن شیخ سیه نامه با جبه و عمامه / از میکده صد بار ... روانه ...

گردد طلب ... / گفتا بر ساقی رو کاین کار از ما آید

کاهی ... ... را
ترسم ... نعمان آید

چارم و چار یم از دست ... / گردد و دو عالم ... عشوه ...

یا رب که جدا باد ... / کامد بر تو ... جدا گرد

امید که ... بودم ... / ... ... در دشت ...

صید دلم ... / صد بار ... آمده ...

خنک آن دل ... / خوشا آن سر که در پای تو افتاد

شنوال است آن انین چنگ | ز درد دیدن زمین در سنگ فرسنگ
بگوش شیر میرسد از هر طرف باد | که صیاد و صید دیگران باد
چو اختر رفت صید و شاه زرچا | در آن وادی پدید آمد نگاهی
سیه خانه نگردد هیچ مشتاق | چه دید از آن چنین دیده مشتاق
شنوال از پی آن صیاد خونریز | بگوی صحرا نشینان شد سبک خیز
طلب کرد از درون صید درین را | که آلاید بخون فتراک زین را
برافکنده از خود که نقاب | عیان شد در دل شب آفتاب
جوانا گرد سر از خانه بیرون | چو گنج گاه از ویرانه بیرون
رخی خال رخ خطا آینه گردار | قدی جا کرده در دلها الف وار
کشیده ابروی زلف شر دکانه | بهر مو یا نهاده زنخ جانانه
بلاد فتنه چادرشان ز اشر | اجابت فرمان بر چشم بیمار
نیشه بر چشم شر اشکر خوب | گر دیدار خود دیده در خون
بگشا کعبه در در برافروز | شب ما تا شود از طلعت روز
درین غمخانه گلیم باشد خوشنود | چو آتش را اگر ز نیست از دود

چو شد میل شیر ز اندازه بیرون | فرود آمد چو ماه از اوج گردون
عنان از کف رکاب از پا برون شد | خود از گوشه صحرا بیرون رفت

نشین گرد شهباز سبزه رودی | وز صید خود گند رضا تا در روی
قضا را در کمین شیر بود صیاد | گذار پا نه در دام وی افتاد
چو پرزد تا خلاصی یابد از بند | برو پیچید زور رشته چند
بیابان شد و گشت به منقار | که هم برگرد شیر پیچید آن تار
برآورد آه از جان غم اندوز | که چون من کیست در عالم سیه روز
پا صید آمدم با خاطر شاد | شدم آخر زبون در دست صیاد
گرین عالم شکار شیر رست | که صیاد و گر صیاد و در دست
قدم ننهادمی هرگز درین باغ | بیاد صید و لاله گردی داغ
سپاه آمد ز سر لشکر شاه چو بیرون | چو از شب ظلمت ماه جو بیرون
صف اندر صف بهر سو ایستادند | نگار زخم شیر ز او عرضه دادند
چو از درد گرفتاری خبر داشت | بفرمان شیر منادی بانگ برداشت

بیرون این صید از نظامی چه گردان | برده از دور دو لوی با سیر دران
گذشتی تا بود آن زبان باشد | ... دست را انقضای این نباشد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

پادشهی بود عالی‌جایگاه / بر فلک از قدر زدی بارگاه

در حرمش پرده‌نشین دختری / اختر سعدی و چه سعد اختری

زلف کجش فتنه‌گر کشور و شاه / چشم غزال از نگهش در سیاه

هر که در پای خود انداخته / دام ره کبک دری ساخته

منظره داشت چو قصر سپهر / شمسهٔ طاقش کله زرین مهر

بود بران غیرت بام سپهر / شیوه‌گری جلوه‌نمای سپهر

جلوه او دید یکی خرقه‌پوش / آمد از آن جلوه‌گری در خروش

تیر جگردوز از آن جلوه جست / بر جگرش آمد و تا پر نشست

شهر پرآوازهٔ غوغای او / هر طرف افسانهٔ سودای او

بیخودی او بمقامی کشید / کز همه بگذشت و به خسرو رسید

یافت چو شه حالت درویش را / خواند وزیر خرد اندیش را

گفت درین کار چه سازم علاج / هست بدرمان توام احتیاج

آنکه چو شمع است ترا سوز او / وانکه نشستی بچنین روز ازو

بستن عقدش بشکر بخت و زاغ / لیک بصد عقده درشب چراغ

گر بشب مهر صباح آوری / تا که اورا بنکاح آوری

مرد که شه چو این مژده یافت / رقص‌کنان جانب عمان شتافت

کاسه چو چین زمیان باز کرد / آب برون ریختن آغاز کرد

مردم آنجا چو خبر یافتند / بهر تماشا همه بشتافتند

رفت یکی پیش و مقصود چیست / گر نه ز سودات درین سود چیست

گفت بر آنم که چه در ناب / گرد برانگیزنم ازین بحر آب

جمله بگفتند که ... / دور سپهرش به چه مهلتی

بسکه ازین بحر فرو ریزد آب / عرصهٔ این بحر نیابد سراب

بسکه صدف در ته دریا شدند / بعد زمانها همه پیدا شدند

پیر نکو ساخته کز خشم ... / برلب دریا گهر افشان ز کف

بسکه در آن عرصه فشاندند در / وان همه صحرا ازگهر گشت پر

دید چو آن عاشق همت بلند / خاک پر از گوهر خاطرپسند

[illegible]

بت چونا کامی مرا کام شاه · نیست زهمت که شوم کامخواه

از مدد همت والای خویش · دست کشیدم ز تمنای خویش

دید چو بر همت او شهریار · کرد بر او عقد جواهر نثار

گفت تو تا قابل چون منی · همت سزاوار تو فرزند من

مرد که از پشته چه انگار رسید · از مدد همت والا رسید

همت اگر سلسله جنبان شود · مور تواند که سلیمان شود

هیچ به از یار وفادار نیست · آنکه وفا نیست در او یار نیست

داری اگر یار نداری غمی · عالم یاریست عجب عالمی

یار چو رنگ گشت آخر هلاک · گرچه فتد شیر تو اول بخاک

یوز بر آهو چه کمین آورد · سینه خود را بزمین آورد

رسم وفا از همه یاری مجو · دادن کالا از همه خاری مجو

سر اگر از [illegible] زر شدی · [illegible] خاک برابر شدی

بیا ساقی آن می شیرین گوار · و شیرین کند تلخ روزگار

بزن ده که

بزن ده که از جور گردون دون · فتادم درین خاکدان سرنگون

بیا ساقی آن آفت عقل و هوش · بیا ساقی آن لعبت لعل پوش

بزن ده که با هوش آزرده است · به یکران هم آغوش آزرده است

بیا ساقی آخر بیا یا دمی · دمی پیش بهتر از عالمی

بیا تا قدح های پر می کشیم · لبالب کنیم و پیاپی کشیم

بیا ساقی آن آفتاب منیر · که در سایه پرورده دهقان پیر

بیا ساقی آن جام گیتی فروز · چراغ شب و روشنایی روز

بزن ده و یکباره بانگ رود و سرود · که نتوان ازین بیشتر شرب [illegible]

بیا ساقی آن آب یاقوت فام · [illegible]

بزن ده که شد روزگارم سیاه · خلاصم کن از گردش مهر و ماه

صباحی دلکشا چون خنده حور · که شادی مست بود اندوه مخمور

تتق می بست ابر نوبهاران · چمن مشتاق شیرین بود و یاران

شکم بر سر [illegible] ابر سیراب · چراغ ابر گشتی شاخ عناب

[illegible]

[illegible]

جبیر امروز در جیبم نگنجد | دگر گنجد شمیم گل برنجد

فراشش کرده عاشق تن روی | که در گلزار شوید بر لب جوی

ز جام شیشه سامان طرب کرد | نقاب افکند و مرکب را طلب کرد

نهان بودش چراغی زیر دامن | بدل کردند گلگون را بتوسن

چنان چابک بر آن پشت دو شد رفت | که دستش را عنان در زیر ره یافت

پرستاران چو آب آلوده مخمور | پریشان رو گهی نزدیک و گه دور

چنین رفتند تا نزدیک باغی | هنوز آگه نه از عطرش دماغی

نشاندند آنچنان گیران قصب را بشر | تنش رو کرده چندین چشمه آتشر

بگفت اینجا حرم گاهست نه باغ | نه اینجا بار طاوس است نه زاغ

اگر حور آید این دروازه بسته است | بگوییدش که بید در شکسته است

نسیم ار در در آید نه ز دیوار | گر آید خلوتی باشد نه طرار

اگر پروین شتابد با دو غماز | بگیریدش ره بوی و دهید باز

گر آید نامه آور مرغی از شاه | نیاید تا غضب برخیزد از راه

اگر از آسمان پیغامی آید | نشینید تا اجابت در گشاید

صنم میرفت و گلهای بهاری | ز مرغان چمن در شرمساری

چو دیدی سرو شاه از دیده بر جست | چو خواندی فاخته فریاد بجست

سراسر ناف آهو چید پیشش | چکان می بر زمین از ناف خویشش

ز آب و سبزه سنبل رفته از تاب | ز بوی گل بنفشه جسته از خواب

هراسانه و خار و گل قدح پیشش | چکاوک نغمه زن دیوار و در پیشش

سراسیمه تذرو از خرمی شاد | ز سرو افتاده در دامان شمشاد

ستم دیده و زان عیش نهانی | که از بازیچه‌های آسمانی

قضا را از کنیزان غمساز | گشود آن در که محکم کرد باز

بآنکه فیلسوفی نامه در دست | ز طراران شاه از در درون جست

کنیزان سیه بخت اندرین کار | همه حیرت زده چون نقش دیوار

نفسها سرد و بر لبها سر انگشت | چو نامه زود بر دیوار را پشت

در آخر شد یکی ز ایشان خرامان | بدستی جان بدستی طرف دامان

به پیش آورد رشک گل اندام | که می آید کنیزی تا به هنگام

بلاغش خنده گفت از آمدن پیر | دلش گشتا غم آگاه هم ز پیر

[illegible]

نون طعنم که رفتی پیش فرهاد | که مادرم ار صفهان و شکر باد
نه آن کبکم که اندیشم ز شهباز | نه آنم غم که بنشینم ز پرواز
ز رقم تا ز طعن آشفته باشم | دگر کوهی که رفتم رفته باشم
نه شه گاو ذنب نه شیرین پسر نو | خداوندا که بست این تهمت تو
پس از این نغمهای گوشش پرند | نوازان شد بخشم آلوده گوشه
بگویا که دانا چنه تارست | بر گاناکه دانه در چکار است
سیکام من و با فرخ دو گونت | بچشم هر که پیش عوض خوش است
که مالیده خسرا او استین را | ندیده پشت گلگون روی زین را
ولی شاهان ولی طناز دارند | که با معشوق میلی ناز دارند
چو رسم شه بود جوری که دیدم | کشیدن عیب کس نبود کشیدم

عرب در میان بکه و شام | گهی اسب اسب میشود مدام
بهر تکفیت گهی باد هسر | از جفر رخت بست سوی سفر
مدتی سیر کرد و هیچ نیافت | باز سوی مکان خویش شتافت

داد اورا

داد اورا جواب وگفت که | پیش من است ... بهر چه
گفت من چاکر سرای توام | وقت بیچای ازبرای توام
گفت از خیال من خبر داری | بودی در جواب گفت آری
گفت چشمت است احد پدرم | که ز بجوشش کباب شد جگرم
گفت از فضل و رحمت یزدان | باغ خیزست خرم و خندان
گفت چشمت است ... | گفت صد چشم برابر ...
گفت چشمت است قصر و ایوانم | که غمش بر فلک شد افغانم
گفت آن قصر دلکشر دایوان | داغ رشکیست بر دل کیوان
گفت آن باز کشر شکر چشمت است | که غمش دامنم چو جیحون است
گفت بادی که خرم است چنان | که صبا دیست پشت باگوان
گفت چشمت است آن سک درمن | که بود به ز شیر نر بر من
گفت آن خلک آستانه تست | روز و شب پاسبان خانهٔ تست
چون عرب قصه را شنید تمام | بادل جمع کرد میل طعام
خورد چندانکه سیر گشت از آن | بعد از آن دست ...

گفت از آن بود کان سگ در تو — گر نمی‌گشت صد ... تو
آهوی را نمی‌گذاشت کنون — که از این دشت پا نهد بیرون
گفت ای وای کان سگ چسان مرد — گفت از بس که خون اشتر خورد
گفت خون شتر که ریخت بگو — گفت بر زرق من چه بخت بگو
گفت کشته شد اشتر از سر چیست — تا دهند آب و آتش همره است
گفت ای وای زوجه‌ام چون شد — گرد و یار و جو ... پیروان شد
گفت از بس که گفت سر زمین — از غم فوت احمد مسکین
گفت ای وای چون گذشت احمد — گفت قصرش ز برق سوده آمد
چون خوب قصه فراق شنید — خاک بر فرق زد و جامه درید
بو از آن راه خیلی چیز گرفت — بهر دو نان دگو پشت گرفت
ای برادر تو نیز چنین بد ... — بهر نان مع ... کس نشوی
که اگر ... عادت بر ناید — از زبان بدت نیاساید

باز این چه شورش است که در خلق عالم است — باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است

باز این چه رستخیز عظیم است کز زمین
بی نفخ صور خاسته تا عرش اعظم است
گویا طلوع می‌کند از مغرب آفتاب
کاشوب در تمامی ذرات عالم است

گر خوانمش قیامت دنیا بعید نیست
این رستخیز عام که نامش محرم است
در بارگاه قدس که جای ملال نیست
سرهای قدسیان همه بر زانوی غم است

ای وا

جن و ملک بر آدمیان نوحه می‌کنند — گویا عزای اشرف اولاد آدم است
خورشید آسمان و زمین نور مشرقین
پرورده کنار رسول خدا حسین
کشتی شکست خورده طوفان کربلا — در خاک و خون فتاده میدان کربلا
گر چشم روزگار بر او فاش می‌گریست — خون می‌گذشت از سر ایوان کربلا
از آب هم مضایقه کردند کوفیان — خوش داشتند حرمت مهمان کربلا
بودند دیو و دد همه سیراب و می‌مکید — خاتم ز قحط آب سلیمان کربلا
زان تشنگان هنوز به عیوق می‌رسد — فریاد العطش ز بیابان کربلا
آه از دمی که لشکر اعدا نکرده شرم — کردند رو به خیمه سلطان کربلا
آن دم فلک بر آتش غیرت سپند شد
کز خوف خصم در حرم افغان بلند شد
کاش آن زمان سرادق گردون نگون شدی — وین خرگه بلند ستون بی ستون شدی
کاش آن زمان که پیکر او شد درون خاک — جان جهانیان همه از تن برون شدی
کاش آن زمان که کشتی آل نبی شکست — عالم تمام غرقه دریای خون شدی

این انتقام گر نفتادی به روز حشر
با این عمل معامله دهر چون شدی
آل نبی چو دست تظلم برآورند
ارکان عرش را به تلاطم درآورند

بر خوان غم چو عالمیان را صلا زدند
اول صلا به سلسله انبیا زدند
نوبت به اولیا چو رسید آسمان طپید
زان ضربتی که بر سر شیر خدا زدند

ترسم جزای قاتل او چون رقم زنند
یکباره بر جریدهٔ رحمت قلم زنند
ترسم کزین گناه شفیعان روز حشر
دارند شرم کز گنه خلق دم زنند

دست عتاب حق بدر آید ز آستین
چون اهل بیت دست بر اهل ستم زنند
آه از دمی که لشکر اعدا نکرده شرم
کز عیب خونچکان ز حرم خیمه‌ها زنند
آل علی چو شعله آتش علم زنند

پس آتشی ز اخگر الماس ریزه‌ها
افروختند و بر حسن مجتبی زدند
وانگه سرادقی که ملک محرمش نبود
کندند از مدینه و در کربلا زدند
از تیشه ستیزه در آن دشت کوفیان
بس نخلها ز گلشن آل عبا زدند
پس ضربتی کزان جگر مصطفی درید
بر حلق تشنه خلف مرتضی زدند
اهل حرم دریده گریبان گشاده مو
فریاد بر در حرم کبریا زدند
روح الامین نهاده بزانو سر حجاب
تاریک شد ز دیدن او چشم آفتاب

چون خون ز حلق تشنه او بر زمین رسید
جوش از زمین بذروه عرش برین رسید
نخل بلند او چو خسان بر زمین زدند
طوفان بر آسمان ز غبار زمین رسید
باد آن غبار چون بمزار نبی رساند
گرد از مدینه بر فلک هفتمین رسید
یکباره جامه در خم گردون به نیل زد
چون این خبر بعیسی گردون نشین رسید
پر شد فلک ز غلغله چون نوبت خروش
از انبیا بحضرت روح الامین رسید
کرد این خیال وهم غلط کار کان غبار
تا دامن جلال جهان آفرین رسید
هست از ملال گرچه بری ذات ذوالجلال
او در دلست و هیچ دلی نیست بی ملال

فریاد از آن زمان که جوانان اهل بیت
گلگون کفن بعرصه محشر قدم زنند
جمعی که زد بهم صفشان شور کربلا
در حشر صف زنان صف محشر بهم زنند
از صاحب حرم چه توقع کنند باز
آن ناکسان که تیر بصید حرم زنند
پس بر سنان کنند سری را که جبرئیل
شوید غبار گیسویش از آب سلسبیل

روزی که شد بنیزه سر آن بزرگوار
خورشید سر برهنه برآمد ز کوهسار
موجی بجنبش آمد و برخاست کوه کوه
ابری ببارش آمد و بگریست زار زار
گفتی تمام زلزله شد خاک مطمئن
گفتی فتاد از حرکت چرخ بیقرار
عرش آن زمان بلرزه درآمد که چرخ پیر
افتاد در گمان که قیامت شد آشکار
با آنکه سر زد این عمل از امت نبی
روح الامین ز روی نبی گشت شرمسار
جمعی که پاس محملشان داشت جبرئیل
گشتند بی عماری محمل شتر سوار
وانگه ز کوفه خیل الم رو بشام کرد
نوعی که عقل گفت قیامت قیام کرد

بر حربگاه چون ره آن کاروان فتاد
شور و نشور واهمه را در گمان فتاد
هم بانگ نوحه غلغله در شش جهت فکند
هم گریه بر ملائک هفت آسمان فتاد
هرجا که بود آهوئی از دشت پا کشید
هرجا که بود طایری از آشیان فتاد
هرجا که بود از دل او ...
هرجا که بود ... از آن کشتگان فتاد
هر چند بر تن شهدا چشم کار کرد
بر زخمهای کاری تیغ و سنان فتاد
ناگاه چشم دختر زهرا در آن میان
بر پیکر شریف امام زمان فتاد

با خیمه رسید نعرهٔ هل من حسین ازو — لرزید چنانکه آتش ازو در جهان فتاد

پس با زبان پر گله آن بضعهٔ بتول
رو در مدینه کرد که یا ایها الرسول

این کشته فتاده بهامون حسین تست — وین صید دست و پا زده در خون حسین تست

این نخل تر کز آتش جان سوز تشنگی — دود از زمین رسانده بگردون حسین تست

این ماهی فتاده بدریای خون که هست — زخم از ستاره بر تنش افزون حسین تست

این غرقهٔ محیط شهادت که روی دشت — از موج خون او شده گلگون حسین تست

این خشک لب فتاده ممنوع از فرات — کز خون او زمین شده جیحون حسین تست

این قالب طپان که چنین مانده بر زمین — شاه شهید ناشده مدفون حسین تست

پس روی در بقیع و بزهرا خطاب کرد
وحش زمین و مرغ هوا را کباب کرد

کای مونس شکسته دلان حال ما ببین — ما را غریب و بیکس و بی آشنا ببین

اولاد خویش را که شفیعان محشرند — در ورطهٔ عقوبت اهل جفا ببین

تنهای کشتگان همه در خاک و خون نگر — سرهای سروران همه بر نیزها ببین

[illegible]

[illegible]

با بضعة

با بضعة البتول ز ابن زیاد داد — کو خاک اهل بیت رسالت بباد داد

ای چرخ غافلی که چه بیداد کرده‌ای
وز کین چها درین ستم آباد کرده‌ای

ای زادهٔ زیاد نکرده است هیچ گبر — نمرود این عمل که تو شداد کرده‌ای

کام یزید داده‌ای از کشتن حسین — بنگر که را بقتل که دلشاد کرده‌ای

بهر خسی که بار درخت شقاوت است — در باغ دین چه با گل و شمشاد کرده‌ای

با دشمنان دین نتوان کرد آنچه تو — با مصطفی و حیدر و اولاد کرده‌ای

در طفلی این پسر است که با وی رسول — بیداد کرده خصم و تو امداد کرده‌ای

ترسم ترا دمی که بمحشر در آورند
از آتش تو دود ز محشر بر آورند

آن دم که گشت ز افق گون — خورشید سر برهنه ازین طشت واژگون

افکند چرخ مغفر زرین و از شفق — در خون کشید ... نیلگون

ابواب روزگار ز بس در ته انقلاب — گردید چرخ با حرکت ... سکون

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ز ساغر نیست پیش لب آورده آب — بر یاد شاه تشنه لبان کرده گونگون

جان امیر برده روان شه حسین

سالار سروران برادرش حسین

رایت صف سپاه ز افتاده کربلا — لب تشنه صید وادی خونخوار کربلا

آن روز روز آل نبی تیره شد وفت — چون مهر از سنان سر بردار کربلا

پژمرده غنچه لب گلگونش از عطش — در خون نشسته آب خورد چشمه سار کربلا

لخت جگر نواله طفلان با پدر — وز آب دیده شربت بیمار کربلا

ماتم کشنده رهی اقامت معروف است — بانگ رحیل قافله سالار کربلا

گویم چه برگذشت شهیدان مرده را — از خون نوشته بر در و دیوار کربلا

افسانه‌ای که کس نتواند شنید نیز

یا رب بر اهل بیت چه آمد دگر ز نیش

چون شد ساعتی آل نبی از زمانه جلی — آمد بهار گلشن دین را زمان دی

یثرب بباد رفت به تعمیر خاک شام — بطحا خراب شد به تمنای ملک ری

برگشته با زنان حرم کرده شاه زین — چون دختران نعش پراکنده هی

آه از نوا

آمد بوی عصمت که اکنون زبان گشود

گفت این حدیث و خون ز دل آسمان گشود

ممنوع شد که سجاده امت نبی — یا در جهان نماند کسی از امت نبی

ما را کشنده و دیده وکشنده از نبی کر — از امت نبی نبود عترت نبی

حق نبی چگونه فراموش شد چنین — گر گذشته است آنقدر از رحلت نبی

اینک سجون آل نبی رنگ کرده‌اند — دستی چه بود در گرد بیعت نبی

یا رب تو آگهی که رعایت کسی نکرد — در حق اهل بیت نبی حرمت نبی

این ظلم را جواب چه گویند روز حشر — بر کوفیان تمام بود حجت نبی

ما را چو نیست دست مکافات داده‌اند — گیرد ز خصم حکم حق غیرت نبی

بس گفت این حدیث و جوابش کسی نداد

لب تشنه غرق خون شد و آبش کسی نداد

چون تشنگان عنان ز کف شاه دین گرفت — از پشت زین فتاد بروی زمین گرفت

پس با حیا دل آمده دشمن بریده داد — از دست داد دین و سر از شاه دین گرفت

[illegible]

گشته است سیاه گردون و بر آل بشر ‌ ‌ ‌ بر چشم تر ز شرم بر آستین گرفت

گردند سپر به نیزه سری را که آفتاب

پوشیده در سحاب رخ زرد از حجاب

شه بر سر سنان چو سر شاه به عدو ار ‌ ‌ ‌ افکنده آسمان بزمین تاج زرنگار

افلاک را ز سینه هم شد کبود روی ‌ ‌ ‌ آفاق را ز اشک شفق رخ شده نگار

از خیمه ها ز آتش بیداد خصم رفت ‌ ‌ ‌ چون لاله دود خیمه گیان بر فلک شرار

عریان تن حسین و تاراج اهل بیت ‌ ‌ ‌ پرانی و فاطمه آتش ز رشته پود و تار

گرفته غیر بند گران دست اهل بیت ‌ ‌ ‌ آن نو عروس کز آل عبا مانده یادگار

رخها چون خضاب عروسان اهل بیت ‌ ‌ ‌ گشته بهجای زر بر جهاز ها سوار

آن یک شکسته خاطر از آتش بر جگر ‌ ‌ ‌ وین یک نشسته کرده قمیص بر عذار

گردند در شکنجه بسی آنکه خیمه گاه

وین خیمه کرده شد از آتش سیاه

چون از آتش بسوز که بر افتاد ‌ ‌ ‌ گردون بگو که آتش روز جزا فتاد

اعضای حسین منتظم از یکدگر گسیخت ‌ ‌ ‌ اجزای عالم منتقض از هم جدا فتاد

تا بر سر نیزه رفت سر آزادان بگو

جانها ز پرده گیان از غم افتاد

از آتش بیداد شد دود خیمه برفلک

سر از بیم بر آمده که بر خاک افتاد

آمد ... بر سر آن ...

... ز خون ...

... حسین ...

... تن بی سر ...

بلا نهاد گشت

چو گشیده ناله ها از حرمخانه ‌ ‌ ‌ کز ناله آتش غم به گردون صدا فتاد

پس گرد بهر شرب وارد ل گشیده آه

نالان بگریه گفت بیین یا محمد آه

این رشته بر نیزه اعدا حسین تست ‌ ‌ ‌ وین مانده بر زمین تن شه حسین تست

این اهل حرم که تن پاره پاره تر ‌ ‌ ‌ در خون کشیده دامن صحرا حسین تست

این پیکر که دو رخ به خون ابر حلقه ‌ ‌ ‌ گشته به زیر ز رسته بر اعضا حسین تست

این سر بریده از ستم زال روزگار ‌ ‌ ‌ کز یاد برده نام مسیحا حسین تست

این جوهر منکسف که غبار مصیبتش ‌ ‌ ‌ تاریک کرده چشم مسیحا حسین تست

این مه منخسف که بروز رشک اهل بیت ‌ ‌ ‌ کوه ها گسسته عقد ثریا حسین تست

این لاله گون که همه در خون بیداد ‌ ‌ ‌ موج کبود ساخته ز هرا حسین تست

اندک چو گرد و دل آمد از شکوه بارال

گیسو گشوده دیده سوی مرقد بتول

کای ... بهشت با ... ‌ ‌ ‌ ما را بصد هزار بلا بسته ای چنین

در انتظار روز جزا محشر چه مانده ‌ ‌ ‌ بگذر باد و شور قیامت بپا ببین

... زار چون اینها ...

... ز بیداد ...

... از خون ...

... حسین ...

... ز سر ...

... بر نیزه ...

زان کرده چو زهرا همه ... بود

از آتش ... بگو ...

زان کرده ... چنین

جان ... گشت صید ... افتاد

... بر نیزه ... چنین

با این جفا نشد پشیمان ز فعل خود
با این خطا نزد دم از دین حیا بر

لختی چو داد تشفی غم دل برادرش
آورد رو به پیکر پاک برادرش

کای جسم پاک پیکر مرا جان تن دریغ
از تیغ ظلم کشته تو زنده من دریغ

عریان چراست این تن پیغمبر نژاد
بر کشتگان آل پیمبر کفن دریغ

شیر خدا بخواب خوشش کرده [illegible] دریغ
رنگین بخون ز اشک من پیرهن دریغ

خشک از سموم حادثه گلزار اهل بیت
خرم ز سبزه دامن ربع [illegible] دریغ

آل نبی غریب و به [illegible] ستم اسیر
آل زیاد کامروا در وطن دریغ

کرد آفتاب یثرب و بطحا غروب و رفت
شمعی ز شام با روی سیمای [illegible] دریغ

[illegible] تیغ ظلم سلیمان [illegible]
در [illegible] اهرمن دریغ

کلکم [illegible] تو [illegible] دل خراب
تا حشر ماند در دل من حسرت جواب

ز آنسم دمی که پرسش این ماجرا شود
دامان رحمت از کف مردم رها شود

ز آنسم که در شفاعت مردم برد حشر
خود خوش ازین گناه لب [illegible] شود

[illegible]

مشکل که تر شود لبی از موج مغفرت
گر زانکه شفیع تشنه لب کربلا شود

کی باشد اینکه گرم شود گیرودار حشر
تا داد اهل بیت دهد کردگار حشر

یا رب بنای عالم از این پس خراب باد
افلاک را درنگ و زمین را شتاب باد

تا روز دادخواهی آل نبی شود
از شرم چشم مرتضی این رخ حجاب باد

آلوده شد جهان به ظلم و لئیم کینه
دامان خاک تشنه ز طوفان آب باد

بر کام اهل بیت گشته دگر زمان
در عهد چرخ چشم کواکب بخواب باد

لب تشنه شد شهید جگرگوشه رسول
هرجا که چشمه ایست بعالم سراب باد

از نوک نیزه تافت سر آفتاب دین
در پرده کسوف نهان آفتاب باد

هرکس دلش بحسرت آل نبی نسوخت
مرغ دلش بر آتش حسرت کباب باد

در موقف حساب جمیع چو پا نهند
پیشش سراب نه علم بو تراب باد

آلوده سینه ده آتش افروز
در آن سینه دل و آن دل [illegible]

مبادا آنکه او کس را کند خوار / که خوار او شدن کاریست دشوار

گرت عزت دهد رو ناز میکن / دگر نه چشم حسرت باز میکن

همان میلست کآهن را در اندوخت / که خود را برد و بر آهن ربا دوخت

برون آورد مجنون را ز هوشش / بلیلی داد و زنجیرش همی کش

یکی میلست با هر ذره رقاص / کشان آن ذره را تا مقصد خاص

رساند گلشنی را تا بگلشن / دواند گلخنی را تا بگلخن

ز گل بربسته بلبل را پر و بال / ز گشته خار در پاش وی نال

غرض این میل چون گردد قوی پا / شود عشق و درآید در رگ و پا

اگر صد آب حیوان خورده باشی / چو عشقی در تو نبود مرده باشی

بمجنون گفت روزی عیبجویی / که پیدا کن به از لیلی نکویی

ز روی عیبجو مجنون برآشفت / در آن آشفتگی خندان شد و گفت

که گر بر دیده مجنون نشینی / بغیر از خوبی لیلی نه بینی

تو قد بینی و مجنون جلوه ناز / تو چشم و او نگاه ناوک انداز

[illegible]

[illegible]

اسیر عشق نبود در هوسناک / نبندد عشق هر صیدی بفتراک

عقاب آنجا که در پرواز باشد / کجا با صعوه صید انداز باشد

گوزنی بس قوی بنیاد باید / که بر روی شیر سیلی آزماید

کسی باید که هرگز تر کند کام / ز آب جو نهنگ لجه آشام

زبان دانان رموز کیمیا گیست / که گویم حلقه عقد کیمیا چیست

نه بحث ما در آن امر محالست / که در اثبات و نفیش قیل و قالست

سخن در کیمیای جسم و جانست / که گر خود کیمیا هست آنست

بیا زین کیمیا زر کن مست را / غنی گردان ز وجه مفلست را

مراد از کیمیا تاثیر عشقست / که اکسیر وجود اکسیر عشقست

صفات عشق را اندازه نیست / کجا گر عشق حرف تازه نیست

کنون توان همه باره زندگانی / که گر عشقت مدد بخشد توانی

زلیخا را چو پیری زد توان کم / کمانش را ز دست افتاد زه گو

ز چشمش روشنائی برد ایام / نهاد و شیرینکی بر سیم چون بادام

[illegible]

[illegible]

بود آنکس که داد بندگان داد / دو باره عشق اندر زندگی داد
اگر چه سایه‌ای عمری دوباره / کُن پیوند عمر از عشق پاره
نیازی هست هر جا هست نازی / نباشد نازی ار نبود نیازی
نگاهی باید از مجنون در آغاز / که آید چشم لیلی بر سر ناز
ز راه نسبت هر روح با روح / دری از آشنایی هست مفتوح
میان این دو دل کاین در بود باز / بود در راه دایم قاصد راز
اگر عالم همه گردند بدست / گمان این مبرکان در توان بست
نهان صحبت جانها به جانها / عجب قفل است محکم بر زبانها
بود نازک چو طبع اندر زمانه / گر جوید از پی رنجش بهانه
یکی طبع شهان و شهریاران / دگر از کار خان و قلعه‌داران
ز طبع زود رنج پادشاهان / بپرس از من بپرس از دادخواهان
زخوی دیر صلح فتنه سازان / بپرس از من بپرس از بی‌نیازان
بشوق ار گر باشد حسن مشغول / بماند کاروان ناز معزول

[illegible] از دست او [illegible]
[illegible]

بکاوسان

بسالی کو پیمان سپرده راه پرویز / خبر داد از نثار کام شبدیز
که گر بر سنگ خوردی نعل شبرنگ / وزان خوردن شراری جستی از سنگ
هنوز آثار گرمی بشنیده بود / گران در مجلس شیرین ازو خبر داد
خبر دادند شیرین را که خسرو / به شکر کرد چون هوس نو
ازان بد عهد و ساز قدم گشت / ترا و شعار رنگین رخ گلگون برگشت

دو جا غیرت کند زور آزمایی / چنان گیسه دو گرو شوان رهایی
یکی آنجا که عاشق بپسندد از دور / ز شمع خویش بزم غیر پرنور
دگر جایی که معشوق از رقیبش / به پسندد زنگاه دیدار حبیبش
چو شیرین را ز طبع غیرت اندوز / شکست اندر دل این تیر جگر دوز
بران بیهوده کار و چاره پیش / چو بیرون آرد آتش از سینه ریش
دلا هر چند کوشش بیش می‌کرد / دل خود را فزون‌تر ریش می‌کرد
ز خسرو درد دلش جا آنچنان داشت / که آسان خوردش از دل بر توان داشت
چو در طبع کسی غیرت کند جای / عجب دارم گران بیرون نهد پای

[illegible]

نهم پرواز مرغی کرفته دور — قفس بشکسته گلشن حور
کهی بر شاخ افتد که پرواز — نماید شاخ بر دوشش چنگ باز
ز هی جوشش ز نکر آب و دانه — ارم باشد بر او صیاد خانه
نهد گامی زیر پا آسیب خارش — نماید آشیان کو راغ ماشر
ز آن خاطر که بر آزرده سردی — نکشته بازی منقار تو زردی
دل بیرون که رنج بسته پرواد — پر اش ساعت بساعت بسته تر باد
ز بس غم شد بر آن مرغ جهان تنگ — سرابستان خرچون قفس تنگ
دگر مرغان اندر پر و آواز — غم دل بسته بردی راه پرواز
ز ناخوشی بانگ آن مرغان گستاخ — بر آن شد تا پرد زان کنج شاخ
نهد بر شاخساری آشیانه — شود ایمن از آن مرغان خانه
ز کار خویش بر آرد شماری — کند کاری چو مانند یادگاری
بشغل خویشتن را مشغول دارد — ز خسرو طبع را مشغول دارد
که راز پرستاران خود خواند — کشید آهی و اشک از دیده افشاند
که دیدی آشنائیهای مردم — به مردم باد دنیائیهای مردم

بخسرو ماند

بخسرو ماند این بستان اثر — موافق نیست طبعم با هوایش
درین آب و هوا بی رفاقت — به چشم نرگسش غش حیایت
فقیر آن بیچاره مسکین تو زردی — که اینجا با کجا خو کرد و سردی
نکوتر دست کهی خواستم شکفته — خوابها هر طرف بر سبزه خفته
نم بر چشمها پوسته بجسم — بساط سبز نامستم از هم
صفیر مرغکان بر هر سر سنگ — گل خوشتر زنگ مرغان آخر تنگ
کزین مهمان نوازیهای بسیار — بسی شرمنده ام از روی آن یار
باین مهمانی و مهمان نوازی — توان کردن صد سال عشقبازی
بزرگی کرد و مهمان را نکو داشت — چنین دارند مهمان را که او داشت
فرو نگذاشت هیچ از مهربانی — که برخوردار باد از زندگانی
چه زهر آلوده شکرها که خوردیم — چه دندانها که بر دندان فشردیم
ز بی مهمان کشی آن صاحب کرانه — که اندوزد سر اشیر آشنایانه
کند از خانه و مهمان کرانه — گذارد خانه با مهمان خانه

بهر جا گر رسیدندی به پشتی — پر از سیمندی ازدی بر که پشتی
بدین هنجار روزی چند گشتند — که تا آخر به پشتی بر گذشتند
صفای نوخطان با سبزه زار زر — صفای روقت و قف چشمه سار زر
هوایش در اعتدال جان گرفته — نم از سرچشمهٔ حیوان گرفته
ز کس گر سایه بر خاکش فتادی — ز جا جستی و بر پا ایستادی
اگر مرغش فغان آرندی — کشادی سایه اش را بال و پر پی
بیرون آمدی داد و نم از رنگ — از آن آب و هوای رغبت افزا
یکی صحراست پیش او گشاده — فضای او صد اندر صد زیاده
اگر سبزه تنش پر پا ابر ز سنگ — بر برگ گیاها زعفران رنگ
رسیده سبزه ایش تا کمرگاه — درختانش زده بر سبزه خرگاه
کشاده چشمه از قلهٔ کوه — کنار سنبل که چشمه انبوه
فرو ریزد چو بر دامان کهسار — رگ ابر است پنداری گهربار
خورد بر کوه گوید سنگ بر سنگ — صدای او رود در سنگ فرسنگ
پرانند پر زده مرغان پاپیش — بسکه بی موجه بر آب و هوایش

شکر تخم دید

به وقتش [illegible] گل [illegible]
[illegible] دوران [illegible]
[illegible] دران رخم [illegible]

[illegible]

شکر تخم دید از بخت شیرین — زهی شیرین و جان بخت شیرین
اگر روی ارم شیرین نهد روی — ز لاله رنگ بگریزد ز رنگهای
بباغ خلد اگر شیرین کند جای — نهد عیش از در دیگر برون پای
اگر مرا خشش بود می خوشگوار است — شراب تلخ در غم زهر مار است
غمی دارم چو گر گیرم شمارش — با اندازه حساب کار و بارش
کدامین دل کدامین خاطر شاد — که آید از گل دلکش نسیم یاد
با اطراف کوه و دامن دشت — بود خوش بذوق خود توان گشت
دگر گفتند جای [illegible] سیر است — که دشتی پر ز گلهای بهار است
به پای خشش بود در دشت و کهسار — دلا باید که باشد یار او یار
بود بر ملیا کلک آتشین داغ — کشش افتد از قفس نظاره باغ

یکی صیاد مرغی بسته پر داشت — به بستان برد و بند از پایش برداشت
ز ذوقش طایران بوستانه — صلای صحبت هم آشیانه
چو پر زد دید بال خویش بسته — عدوی خانه در پهلو نشسته

[illegible]

[illegible] دام [illegible]

بت پرشکوه ما پر شکایت — گل خشتر لبه را خشتر حکایت
رو سر کرده نازک مزاجان — رواج آموز کار بی رواجان
مکیس شیر چو اتنهای نالوز — زسر تا پا نمک شیرین پر شور
که در گوشه ابرو فکنده — دهان را شکر بسته را خنده
اشارت کرد تا گلگون کشیدند — ز شکر رخت در پروین کشیدند
برون آمد ز مشکوی پر از خشر — نهانش صد هزاران بیشتر در شهر
بصاحبان گفت بگذارید زنهار — که دیگر باشم اینجا سرد کار
زهر چیزی که هست از ما دریغ کی — برون آرید ازین برگشته مشکوی
زهر چیزی که هست از ما دران رنگ — برون آرید ازین غمخانه تنگ
که از ما بر عزیزان تنگ شد جای — نمی بینیم بودن را دگر رای
کنیزان گلیسم کنج درشت — غلامان قوی دست قوی پشت
درون رفتند در بارگه دهند — متاع خانها بیرون نهادند
مقیمان حرم کاین حال دیدند — بیکبار از حرم بیرون دویدند

تو در اول

کدام این اخر [illegible]
[illegible] ازینچنین [illegible]
[illegible]

تو در اول بیاری خوشدلی — و ما بسیار یار زود سیری
تو در آغاز یاری سخت یاری — و ما آخر عجب با اعتباری
نبایدبردم آشنائی — چو کردی چیست موجب جدائی
محبت گر مروت گر وفا گو — اگر داری نصیب جان ما کو
شکر لب گفت آری اینچنین است — و ما گر یار گناه این زمین است
من اول کار ما بودم وفادار — درینجا سر بر آوردم بگفتار
من اول کار ما بودم وفا کیش — دگرگون کردم اینجا عادت خویش
بجرم آنکه در طبعم وفا نیست — بطبعم اینچنین گشتن روا نیست
اگر می بود میل بیوفائی — نمی جست از شما خسرو جدائی
ز شیرین این بنا از نو نهاده — که این آیین بخسرو نهاده
بخسرو طعنه با یزدان برون — نمیدانستم اینها من به ارمن
پسر ناگه خبر با وی بیک کرد — ازو رشک لب شیرین پرنگ کرد
ز دنبال وداع گریه آلود — فرو بارید اشک حسرت اندود
که ما رفتیم گو بد ولیسه نو — بیا بنشین بعیش و ناز خسرو

[illegible]

الحق گرد آن ... بسیار
... گرفتی ... [illegible]
گذشته ... از فقیر این
من از عنایت ... فقیر این
[illegible]

بآنرا که اندر دشت و در پا | نمیدانم چنین ره کنده جای
همی داند که افتد شیر و راند | نمیداند که آید یا که ماند
برفت القصه تا آن دشت کهسار | بهر جانب دید گل سنبل بجو دار
هوای شیر چنین هوای طبع عاشق | مرا جشن شیر را هوا با بسی موافق
بشیر را عهد نو بشکر خند | که رد تا تازه شد با غنچه پیوند
اگر بر گل اگر بر لاله دیدی | نهانها از خود شیر در لاله دیدی
ز هر برگی که در آن دشت شکفته | بیادی دیقی بخون نغمه
ز لعل شیر کاروان قند بر کرد | بهزادان خود لب پر شکر کرد
که اینجا جشن شیر فرود آمد دل من | ازین نکته پنداری گل من
همه ساحت او جای من باد | ب ... ادش ... افزای من باد
بنا ما را که باشد جشن بادا | نهد اول شیر بر جهد بنا
بگرد در شیر رسانند پا به جا | که گرد چنین فلک ... بنا
چو وقت آمد که در رسند به کام | شراب جشن باید ریخت در جام
کشد یک خشت از بنیاد دستش | کند ویران تراز رور تخت شیر

بسنگ کردی

بسبک کردی چو دست تیشه فرسای | تراشیدی نگین را شهد آلای
بران صنعت گران استاد کشور | عیان کردند زینسان قصه کشور
که زیر پرده ما را حکم رازیست | که چنین پرویز او را هم غمازیست
بیار من سنگ شاهی نام دشمن | دهانرا ز ما ها ... غلامش
بیابون سنگ ری جا دس مثال | بسی بار نفید او را بد نهال
هوس ایش گنج بنیاد کوه سنگ | بگفت اینکار رهگذر نیست با گنج
بگنج سیم و زر بنواخته شیر | شغال خوشیر را ... تا شنده شیر
برد تیشه سنگ سخت بازو | چو زر گردید گوهر در ترازو
ز کار کار فرمایان برآشفت | گره در کار شد ابرو زد و گفت
بگفت این کار فرما خود کدامست | که از هر نسبتی کارش تمامست
بگفتند او بود شیرین مشهور | که پرویز را برسر بود شور
دهان تنگ است رسته از گل او | فرامش نمیداند دل او
از آن با شیر سبحان میا در آمد | چو میا گردد شیر سیما در آمد

[illegible]

[illegible]

هوای ابر و قطره قطره باران — کدامین ابر ابر نوبهاران

جهان آشوب ماه برقع انداز — شکرگون چون در آورد آواز

بصحرا تاخت از دامان کهسار — نه مست است و نه هشیار هشیار

پریها تا ز آن جان سرو قد رست — پیاله شیشه یک پیمانه در دست

کرد می و بیداز دو سر آشنا روای — بزد می خورد گلگون تخت آرای

نگار خوش لب و ماه شکرخند — جهان بت را ز شکر داد پیوند

بگفت از آب صنعت با که گوییم — ز صنعت پیشگان باخود که داریم

حکیمی از قبول صنعت آگاه — دو صنعت پیشه آوردیم همراه

نخستین کاروان بنا پرکار — نمی جنباند از جا پای پرکار

بر او شد کنج نسیم و زر کشادیم — که تا به او قرار کار دادیم

بلا از سنگ فرسا کار شه تنگ — که یکسان بود پیش او زر و سنگ

خود از همت شه باشد از آن پیش — دو سنگینه فزود کس صنعت خویش

تعجب کرد ماه مهر پرورد — در چنین خود این سخن بود در اوا کرد

که مردی کش بود اینکار پیشه — در سنگ خاره فرساید به تیشه

بگذارش

حکیمش گفت سخن بسیار باشد — که او را پرده در کار باشد

بسی داد تن گوشش فسون ساز — لب آن گفت لب پرخنده ناز

که می گفتم مده چندین برابم — ز خوابی ساختن مست و خرابم

تو شنیدی و چندین می فزودی — که عقلم بردی و هوشم ربودی

کنون از پند و پیمان آن چنانم — که از صد داستان حرفی ندانم

بدیشان گفت سستم با خود است — همان هوشیاری بر باد داده است

دمی کایم بخود سخن خویشتن باز — بپرسم شرح و بسط این راز

جهانید اگر بسوی دشت گلگون — لب پرخنده و چشمی پر افسون

بسوی بیستون زعنان داد — هزاران شرر زخمه سرود ملک جان داد

چه گوییم جای این بیان نیست — بیان این سخن صد داستان نیست

خوشا عشق خوشا آغاز عشق انجام — هر آن کو ناامید است از کام

اگر چه آتش است و آتش افروز — مبادا کم که عشق نیز است این نیاز

چو دید از دور شیرین عاشق خود — سبک در تخت گلگون شد سبک رو

[illegible]

[illegible]

چه میگیرم ازین نام و نسب یاد | همی از تو لیک از خویش آزاد
بیا این بنده را در پیش خود آر | پشیمان گر توئی آزادیش انکار
شیرین بنده شد آن شکر ریز | برون داد این فریب عشوه آمیز
که ما را بنده باید در وفا دار | که گر زید اگر بیند صد آزار
قبول خدمت ما سخت کار است | دگر خدمت درین کشور تجارت
دلا باید ز آهن چند ازین سنگ | که نتواند زدن در کار ما چنگ
بگفتش کای دل مسکین غم عشقت | در هجوم عرصه غوغای عشقت
مرا آزاد کن تا میتوانی | نه دانی این وسخت جانی
شکر لب گفت کاین میل از کجا خاست | بگفت از یک حروف ای خوب خوی راست
بگفتا شکل شش تا دیده بار | بگفت آری وا من بسیار
بگفتا میتوان با دوست پیوست | بگفت آری اگر از خود توان رست
بگفتا صبر باید بجز از دوست | بگفتا آنچه میباید خطا اوست
ز مهر رشته دیرین عقده بگشاد | یکایک گوهر آن از آتش فتاد
چو خسرو عشق در جولانگه ناز | عنان داد و فتح در تک و تاز

[illegible]

چو شیرین دور از یوسف دید در خواب | عنان از کف داد و شد از شوق بیتاب
جدا از یوسف بود شیرین گفتگوها | ز یوسف غیر دیدن آرزوها
چو او را دید جانش ریش تر شد | ز اول اضطرابش بیشتر شد
بران شد کاورد او را در آغوش | برآرد کام دل زان چشمه نوش
با نظاره کی کاید نگارش | شود چشمش سخت از میوه دارش
به نزدیک درخت آید که بیند | چو بیند مضطرب گردد که چیند
چو چیند در سر آرد ذوق خوردن | چو خوردش در دهان آید برون
زلیخا بر رخ یوسف نظر داشت | ولی یوسف نظر جای دگر داشت
زلیخا را چو آمد پیش آن حال | ز شک لشکرش جوشید تا حال
به رنگ فرش آن سرو رفتار | چو چشم شوخ چشمان گشت چار
نوازش کرد خندیدن فراموش | ده جوشش کرد از دیدن فراموش
خم آورد از رخ سنبل بنفشه | ز تاب افتاد و رنگ افشان گذشته
ز پهلوی کاکلش با صندل آمیخت | ز شاخ ارغوانش زعفران ریخت
گذری گفتگو با همنشینان | نکشی هم زبان با نازنینان

[illegible]

[illegible]

کنون در فکر چینی شد حکایت / شه زرین کلاهان شد غلامت

بخند ای کبک وقت خنده تست / که سلطانی چو یوسف بنده تست

ترا امروز طالع سازگارست / که شب تا روز یوسف در کنارست

بمالش روز و شب از کف جام گیر / بخلوت شب ز وصالش کام گیر

رخش می بین و خوش خوش گوش میکن / لبش می بوس و شکر نوش میکن

بگفت ای غافل از درد دل من / ز شیرت پرورش دیده گل من

ندید از یوسف درد دلم هیچ / از آن بستر ز حالان حاصلم هیچ

بگویم درد دل هر چه نهفته است / دلم خون گرده و در خون نشسته است

بپرسم از غم چرا غمگینستم ازوی / نمی پرسد چرا می رنجم ازوی

چو خواهم پیش او می زن نشیند / نشیند لیک بوی غم نه بیند

چو جویم از وی دل از جای خیزد / چو جویم کام جان از من گریزد

قدش نخل است شهد افشان ز شاخ / ولی کوتاه ازوی دست گستاخ

رخش شمعی است چشم و چهره فروزان / ولی نومید ازوی تیره روزان

لبش آبیست چشمه کوثر مانند / ولی محروم ازوی تشنه کامان

[illegible]

غمی دارد وصال ار گردد عیانگر / در آن غم نیست غیر از مرگ تدبیر

کنون رسمی است این در کشور عشق / که هر کس خورده می از ساغر عشق

رفیقی بایدش دمساز و دلسوز / که دمسازی کند با او شب و روز

اگر خود خفته او بیدار باشد / اگر خود مست او هشیار باشد

نهان ز اغیار با او راز گوید / باو رازی که دارد باز گوید

چنان آسوده باشد زیر شمشیر / چنان آسوده ایمن بود از تیغ و شمشیر

که گر گوید که جان باید اورا / ز نشتر رشک بروی ناید اورا

رود چون از قدوم یار از هوشش / ز کار افتد زبان و چشم و گوشش

که حیران دل کش آشفته ماند / سخنها در دلش ناگفته ماند

تواند کرد او را ترجمانی / سبک زان همنشینی همزبانی

شود چون هوشیار از رفتن یار / ز هشیاری شود یادش هر کار

سراسر آنچه از جانان شنیدست / ز جانان [illegible] سراسر آنچه دیدست

نشیند یک بیک را باز گوید / ز قهر و لطف و خشم و ناز گوید

بدین دیده ام تا آشنا شد / نخستم دیده بر روی تو وا شد
فروزان گر دهستی تا چراغم / شمیمت اول آمد در دماغم
بگفتن گشت گویا تا زبانم / سخن با مدحت شد گویا زبانم
چو گوشم را اول عمر آمد پذیر / شد آواز توام آویزهٔ گوش
بیاری یافت تا دستم درازی / نبودش شغل جز پستان نوازی
چو سایه پی تو بر خاک بودم / بهر جا رفتی از دنبال بودم
کرم فرما روان شو سوی یوسف / بگو حالم چو بینی روی یوسف
که ای چشم و چراغ آفرینش / قدت سروی ز باغ آفرینش
بشکر آنکه هستی شاه شاهان / نگاهی کن بحال دادخواهان
زلیخا کز تو در آشفته حالیست / همی بود از غمت اکنون هلالیست
تو کز رخ عالم افروز آفتابی / برو از مهر اگر یک ره بتابی
هلال او شود از پرتوت بدر / ز فیروزی شبش گردد شب قدر
جوانا را چه در آرزو داری / جوانا آرزو بسیار داری
چه خواهی تا نه این غرض تو / نیاید بر ره خوان درکش تو

شنید از وی

[illegible marginal verses]

شنید از وی چو این افسانه راز / بپاسخ گفت کای افسانه پرداز
مده پندم که پندت را اثر نیست / مدم افسون که در من کارگر نیست
چو تاب قهر جباری ندارم / سر با معصیت کاری ندارم
[illegible] دانان [illegible] سنج حکایت / چنین کرد از کهن مرغان روایت

که چون یوسف نشد رام زلیخا / نداد از سرکشی کام زلیخا
بپاسخ دایه گفتش صبر کن صبر / بصبر آید برون مهر و مه از ابر
درون یوسف از غربت فگارست / هنوز آزرده غریب این دیارست
بدین شهر از وطن تا پا نهادست / ز اول روز پا اینجا نهادست
ز رنج راه آسایش ندیدست / ترا چندان که در آرامش ندیدست
چو زینها گشت یک چند خجسته / در آسایش گلی خندان بجسم نشسته
ز حسنت دیگران را پست چینند / ترا از جمله بالا ذات چینند
پس آنگه رام شود رام دل تو / دهد با گفتگو کام دل تو

[illegible marginal verses]

نوای بلبلان بر شاخسارش / بنفشه زار در طرف جویبارش
شناور ماهیان در جویبارش / روان مرغابیان در هر کنارش
زهر سو بلبلان در نغمه سازی / صبا با برگ گل در دست بازی
ز عکس ارغوان عناب پرین / سر انگشتان خود کرده نگارین
زمین عنبر فروش از بوی نارنج / هوا چوگان فکن از گوی نارنج
زلیخا را چو آمد یاد از آن باغ / دلش در فکر عیش آمد از آن باغ
نشست آنگاه و بنیاد طرب کرد / گروه باغبانان را طلب کرد
بر ایشان بود مهتر باغبانی / بهر فن گشته سنج و نکته دانا
چو دید او را لبان غنچه بشکفت / چو گل خندان شد و [illegible]
که زلیخا را هوای سیر باغ است / ز باغش میل ترتیب دماغ است
[illegible] / بنفشه بر لب آن سبزه میریز
بر خاک شقایق غازه [illegible] / بدست گل خاری تازه [illegible]
بسرو از بهر قمری جلوه‌گه بند / میان بلبل و گل عهدی بند
زمین باغ را گردی نباشد / میان بلبلان زاغی نباشد

[illegible]

زلیخا [illegible]
[illegible] آب روان رفت
[illegible]
[illegible]

[illegible]

دلش از طول شب چون شمع تنگی / بشب گفتا که ای خونخوار زنگی
چه دشمنکامی از رفتار داری / که بر پا زین ره خار داری
همه کارت بود خون خوردن ای شب / چه خونها کت بود در گردن ای شب
ز بیدادت [illegible] ای شب / که بر مرگ منی آبستن ای شب
رسانی از غم جان بر لب ای شب / بروز من نشینی ای شب ای شب
[illegible] / [illegible] که ناگاه
برآمد ناله مرغ سحرخیز / که اینک صبح شد از خواب برخیز
زلیخا گفت ای ماه دل افروز / صفای سبزه گلزار است امروز
بهار است و صبا را این پیام است / درون خلوت بسر بردن حرام است
بگفت آینه‌ات گر نیست غم نیست / صفای آب از آینه کم نیست
[illegible] نور بر رو عیان بود / ستاره یک یک اندر آسمان بود
که یاران راز حال آگاه کردند / بشوق جشن عزم راه کردند
همه از شهر چون رفتند بیرون / شفق شد [illegible] از طرف گردون
دل از شرم یوسف سرو گلچهر / نبودش روی بیرون آمدن مهر

[illegible]

[illegible]

زلیخا دید باغی و چه باغی
ز گل بر سر نهاده هر کف چراغی

چو یوسف داخل آن بوستان شد
درون بوستان با دوستان شد

شد از دیدن آن تازه شمشاد
تذرو از سرو و جان از سرو آزاد

ازو گشتی به قامت سرو گلرخ
خجل سرو از قد و از روی گل رخ

شبانگه کاین چمن را لاله زرد
چو نیلوفر بجیب سر فرو کرد

هزاران نرگس شهلای روشن
برآوردند سر زین سبز گلشن

بهم چشمک زنان با هم نظرباز
شکرخنده کرده هر یک فتنه ساز

بباغ اندر خرامان و گریزان
ز دامن گل ز دستان مشک ریزان

چراغ و شمع در مجلس نهادند
بنرگسدان به نرگس جا نهادند

بفرمان زلیخا نازنینان
همه مه طلعت و زهره جبینان

بگرد تخت یوسف حلقه بستند
پی افسونگری گردش نشستند

بدو گفتند ازین یاران که دیدی
ازین آیینه رخساران که دیدی

بگو زیشان کدامین شد پسندت
که باشد رشته مشکین کمندت

ولی یوسف ازین سر دور بود
نهال دوحه پیغمبران بود
[illegible] از ناز کرد
سر از دامن [illegible] فنا کرد

[illegible]

ازان گل

زلیخا کش به دل بود آتش از رشک
گهی میگفت با چشمی پر از اشک

که یوسف را حجاب از حد فزونست
زنان را کار زین نیرنگ و فنست

دلش یارب مبادا کام ایشان
ازو شیرین مبادا کام ایشان

که ایشان نرم شوند آگه ز حالم
نباشد پیش ایشان انفعالم

دگر میگفت نه یوسف غیورست
دلش از دیدن یاران نفورست

دم آن نازنینان گرم بادا
دلش چون آهن او نرم بادا

که از افسون ایشان چون شود رام
ز وصلش منهم آخر گیرم آرام

گذشت از شب چو نیمی آن یگانه
ببوی نازنینان شد روانه

زنی کو دید آن نازک تنان را
ز یوسف رفت غم بر سر زنان را

زوال آن حسد بنیاد کوشش
حساب کار خود کرد آن پریوش

همه شب آتش حسرت بجان داشت
ز چشم اشک گلگون در آستان داشت

یکی گریان ز ناپروایی یار
یکی خندان ز ناکامی اغیار

سحرگه کاین سرخ گل زین سبز گلشن
دمید و گلشن اندر گشت روشن

[illegible]

چو یوسف ازان بیدار زنها
همه [illegible] گفت
بچشم دیده ایشان در [illegible]
[illegible]

زشمع افروزیش گاهی شبیم | کاو از گلچین وصالش بچیدم
ندارد گرچه شکلش غنچه بار | نباشد گرچه بر شاخ گلش خار
دهانم تنگ چون دو دیده تنگ | گلم [illegible] دامنم چاک
چو از روی دایه دید آن آه و ناله | گرفت آن ماه در بر چو ناله
بگفت ای زینت آغوش از تو | صدف سان پر ز گوهر گوشم از تو
نهی چون دام از زلف سیه فام | کشی مرغ دل عالم بآن دام
شکر از خنده چون ریزی ز لبها | نهی [illegible] شهد شیرین در رطبها
اگر سرو و گل و شمع از کجا اند | بدین قامت بدین نکهت بدین [illegible]
ببینند قدت هر دو [illegible] کردند | [illegible] حباب پروانه کردند
ز طرز جنبش سرو بلندت | ز شوق آهوان چشم بندت
سهی قدان ز پا افتاده کانند | غزالان سر بصحرا داده کانند
کنون من آنچه میپندارم اینست | [illegible] داورم اینست
که او را رفع از وصلت دو چند است | که چشم دیگری هم غریز است
کمر کز غارت [illegible] | نشینند با تو چون پروانه و شمع

[illegible] بی [illegible]
که [illegible] باشد از [illegible]
[illegible] آن [illegible]
[illegible]
[illegible] آن [illegible] دل
[illegible] محبت دل
[illegible] تازه [illegible]
چو او را [illegible]
[illegible]

دو تن با هم

دو تن با هم نشسته راز گویان | غم دیرینه با هم باز گویان
گهی این میکند ز اندوه آغاز | گهی آن عذر میگوید بدین باز
چو رفتند سوی حریم قصر [illegible] | به چند [illegible] شکر
دو تن در گلشن خرم نشسته | بزیر گلبنی با هم نشسته
که این بر سبزه اوراق [illegible] | که آن گل بر سر این میفشاند
بسیم [illegible] چنین منزل گزیند | بچشمش آید [illegible] چند
دو تن با هم نشسته بر لب جوی | پریشان کرده بر رخ عنبرین موی
گهی این لنگر او را میگشاید | گهی آن بوسه از این میرباید
چو در قصر چهارم گستر درخت | کند هر سو نظاره بر سر تخت
دو تن پهلوی هم مست او فتاده | صراحیهای می هر سو نهاده
گهی این می شود از جام او مست | گهی آن میزند بر جام این دست
چو لولی خانه [illegible] | چنان [illegible] چنین رو بهر سوی
دو تن چون سرو [illegible] | بهم دلبران [illegible]
که این [illegible] او را گوشه لب | که آن می بوید او را سیب غبغب

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] این [illegible]
[illegible]
[illegible] این [illegible]
گهی این در بر او را [illegible]
[illegible] گل [illegible]
[illegible]

همی زآتش خشش نهاده نار بر تف
ز رخ کرده دیده روی چهره شاف

گهی از موی این آن میخورد آب
گهی از جوی آن این میکشید

نه پسندید پی غیرش درمیانه
نماند از برای او بهانه

ز آتش سینه نگاه شهوت انگیز
شود دستم آتش شهوتش تیز

برآید آن نگاه از پرده شرم
ز شهوت با تو گردد صحبتش گرم

کند کار آنچه من گفتم تماشا
دگر تمکین تو را نه داشت شاها

فروزان شمع خوش تنها نه راز
چنین از پرده پرتو میبرد باز

که در شبستان قصر خویش کام زلیخا
نشد حاصل شد آرام زلیخا

قفا و پشتش در قدم زد تا ... گفت
به پشت پا زد او را بوسه و گفت

که دیگر دست از دامن ندارم
تو گر داری تحمل من ندارم

نشستم سالها در انتظارت
که روزی تنگ گیرم در کنارت

بگشتم سر ازین اندیشه شب افروز
که آن روز خوش امروزست امروز

بفرقاهم من گشتی شکسته
تو فارغ بر لب در نشسته

الست

اران [illegible] بجان [illegible] قاده
[illegible] از [illegible] قاده
بران [illegible] این [illegible] ایران
[illegible] اران

[illegible]

بسوزد بست بنیاد جهانت
خنک آن سر که از کویت کشد رخت

بعنبر پر جعد لاله پشت
بشکر ریز لعلت شهد نوشت

بشیرین خنده کنج دهانت
بسحر کاوشت بیداد نهانت

که برگشتم میفشان آتش تیز
براه از ابر رحمت قطره ریز

غرض ای نونهال سرکش من
فشاندن آب اگر بر آتش من

دو در مصر کاندر پیش او ها
نهاده زهره ریزم در سبوها

کنم آهنگ می خوردن چو باده
بسازم کار خویش از تو چه ...

نشانم ای به از من صد کرامت
پسر ازمیت الله بر جای عزت

چو گفت ای بجو با شیره هیبت
هزاران بهتر از یوسف غلامت

مکن بر من دگر این گفتگو رد
کشد گر کس مرا بهتر که او را

زلیخا را کشید از دست دامان
ز جا جست و لوی در شد خرامان

بهر در میرسید آن گلبن ناز
چو دستش میشد آنذر خود بخود باز

غرض کاو شد برون آن پاک گوهر
چو نور دیده شد زان هشت منظر

ندارم آگهی زآغاز و انجام
ولی آن حیرت از من برد آرام

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ایران
بجانش روان اقش و چون
بگو دیلفت ... این ... تر
بلعم کریمان ... ازین ...

کشیدم بر سر گنج اینهمه رنج / گزنده مار بر دم جست از گنج

شدم از بهر چیدن بگلزار / نچیدم گل کشیدم زحمت خار

بشوق گل پریدم زآشیانه / زدم تا بر سر شاخی ترانه

زدم بر گرد گلبن پر چو گستاخ / گلش از جنبش پر ریخت از شاخ

زلیخا را چو راز ما بسر شد / زنان مصر را یک یک خبر شد

بهر مجلس که با هم خوش نشستند / بطعن او میان را تنگ بستند

که زد آتش زلیخا را بجان عشق / زدش آتش بجان ناتوان عشق

عزیز مصر را بد نام کردست / میان خلق دشمن‌کام کردست

عجبتر اینکه عبرانی غلامش / گریزانست چون آهو ز دامش

اگر کوهست چو این درد و پوشش / اگر شهدست چو این بسته نوشش

چنانش رفته ملک دل بتاراج / که میگیرد غلام او ازو باج

همانا دیده او عیب بینش / که او را نیست میل مهر بینش

اگر از نه یکی با وی نشیند / جدا از ما زمانه کی نشیند

زلیخا چو بشنید این قصه زیشان / که در طعن ویند این بی‌خویشان [illegible]

[illegible]

ز نعمتهای الوان هرچه خواهی / بهر سو ریخته از مرغ و ماهی

چو خوان بردند از مجلس خورشخوان / دوان بنشستند از آنجا شیرخواران

ز طبع حیلت اندوز هوا خواه / ترنج از خادمان درخواست آگاه

ترنجی پیش هر یک تو ترنج داد / بدستش کزلکی بُرّنده داد او

زلیخا جست از جا چون سپندی / بر چون شاخ گل گلگون پرندی

روان دامن کشان شد سوی یوسف / فتادش چشم چون بر روی یوسف

بزاری گفت کای نور دو دیده / تنی در بند محنت کشیده

گزین خوبان مصری حلقه بسته / چو حلقه چشم بر راهت نشسته

برون آ و ز رخ تیغ فروکش / فتد تا جمله را در خرمن آتش

شوند ایشان چو من خاطر پریشان / کنم منهم خلاص از طعن ایشان

بدست آن کس که او شرمگین انداز / ترنج خود بریدن کرد آغاز

بیوسف تا از آن نعمت چشانید / نهانی با ستم سوی خود کشانید

دل بردند ایشان پرپریشان / ترنج از دست کس نشناخت ایشان

ترنج از دستشان افتاد بر خاک / ز کزلک شد سراسر دستشان چاک

[illegible]

چو آید پیر عیسی دم میانه | کشد آن آتش پنهان زبانه
زلیخا گفت امیدست آن دلارام | که می گفتم ازو شد صبح من شام
گر از دست شما کاری برآید | که روز بختم ازوی سرآید
بر او نام نشاید کوتهی کرد | مرا باید درین ره همرهی کرد
همه کردند برک معذرت ساز | بیک قانون برآوردند آواز
که یوسف فتنهٔ دوران نگارست | ز خوبان آنچه میگفتند بیشترست
مهی با شرح آئینه پیکر | کجا باشد وصال آن سمنبر
که چشم هیچکس زآغاز دیدن | که دست هیچکس ازو چیدن
بر رخ اختری با این شرافت | نگه کردن کجا با این لطافت
نمیدیدست و نتواند دید هرگز | نچیدست و نتواند چید هرگز
ز معموری بر این فیروزه گستر | ترا حجت جمال یوسفی بس
پس آنگه چون گل سوری شکفتند | بیوسف روی آوردند و گفتند
که ای زخیل رعنا پادشاهان | سر و سر کردهٔ زرین کلاهان

زلیخا [illegible] بود در خشنده [illegible]
چه بود [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

جهانا جان د

جهانا جان و دل چابک سوارا | اگر کوکب سمندت شد مدارا
عنان سرکشی از کف رها کن | نگاهی گاه گاهی زیر پا کن
زلیخا گرچه خوبان زیاده است | بقصر آوازهٔ حسنش فتاده است
ترا کز لؤلؤ مرجان خریدست | برای خود بهای جان خریدست
گره چون غنچه اش از کار نگشاد | ز کارش عقدهٔ دشوار بگشا
نکرد چون ز وصلت شاد و خندان | نباید چاره‌ات فرستد سوی زندان
زنان سحر و بس افسون دمیدند | وزان افسونگری سودی ندیدند
کشید از کین بهم روی زلیخا | بسرهنگان سپرد او روی زلیخا
بفرمانش نگهبانان زندان | فرو خوردند از غضب دندان بدندان
فکندند از برش برکش جامه | کشیدند از برش زرتار جامه
سیه کردند از سیلی عذارش | پریشان گشت زلف تابدارش
ببازان جوانش دست بستند | برش را چون گنهکاران شکستند
نگاری داد جایش در میانه | ز هر سو میزدندش تازیانه
منادی پیش پیشش آواز میکرد | بهر گام همی ترانه ساز میکرد

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

الهی [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

بدین زاری میگفتند باهم
حکایت باز میگفتند باهم

که میخواهد برآید زین فسانه
شود بدنام یوسف در میانه

معاذالله یوسف بیگناه است
که روی او بخوبی او گواه است

درین منزل که کس را نیست آرام
چنانست آدمی غافل ز انجام

که با غفلت بود عذرش ندانند
ندانند چون ازو کردن ستانند

دریغا دامنم امروز دستش بها من
که دستم گیرد است او را ز دامن

ز جور یوسف آن گلبرگ خندان
جهانا بر زلیخا گشت زندان

ز غصه سر رفت چون آینه گلرنگ
ز آه آن ستمدیده چو آیینه تنگ

بعاشق زان چه مشکلتر که یارش
برفتن تیره سازد روزگارش

چه دل گرمی بآن کاشانه ماند
که شمع از وی رود کاشانه ماند

چه خیزد یارب از [illegible]
رود در پرده سیما ماند زرویش

گهی میخواست جستن خنجر خویش
بخنجر از تن افکندن سر خویش

که چون در پای یوسف سر ندارم
چرا از تن سرش بازی بر ندارم

دگر میگفت این رسم وفا نیست
بتیغ افکندن این سر روا نیست

دگر گفت

که این را نیست الف برده ای
[illegible]
کدام [illegible]
[illegible]

[illegible]

دگر میگفت نه اینکار خوش نیست
بچشم من ز من آزار خوش نیست

همان چشم است این کان چشم دیدست
ز یوسف التفات چشم دیدست

چرا بروی گزند اکنون گزینم
گذارم تا دگر رویش ببینم

گهی میخواست تیغ کین کشیدن
بدست خود زبان خود بریدن

دگر میگفت نه این نیست یاری
بود اینکار دور از یارآری

گهی میخواست دست خود گسستن
ز دست خود زمانی بازرستن

که دستی کان نگیرد یار را دست
چنان دستی سزاوار شکستست

دگر میگفت کین شرط خرد نیست
برآرم دست اگر این دست را نیست

نه این دست است کاخر این شرف داشت
که روزی دامن یوسف بکف داشت

چرا بروی رسد اکنون زیانم
گذارم تا بآن دامان رسانم

روان بودش سیه سیلاب [illegible]
بچشم تر نظر کردی [illegible]

چو رفت از رفتن یوسف دو هفته
زلیخا دید کز وی صبر رفته

گهی از کنیزان پیش خود خواست
بگفت ای قامتت چون سرو بن راست

ز زندان [illegible]
[illegible]
[illegible]

شبی کز مهر با هم یار بودیم | نهان از خلق در گفتار بودیم
سخنها رفت ما را در میانه | شنیدم آن بیادت هست یا نه
شب وصلت بهجران زاد و آن شب | دگر بسر شب که کردم یاد از آن شب
کنیز راز دان پاک دامان | سوی زندان یوسف شد خرامان
در زندان بصد امید وا کرد | زمین بوسید و یوسف را دعا کرد
که ای چشم اسیران روشن از تو | در و دیوار زندان روشن از تو
کنیزت کو زلیخا نام دارد | ز هجرت زهر غم در جام دارد
از آن چشمی که دیدی صد کرشمه | کنون خون می‌زداید چشمه چشمه
رخت کردم ز تلخی یاد داری | ز رنگ گلشن آن با نمی یاد داری
ازین بیشش مدار از ناتوانان | جوانا رحمت آور بر جوانان
مرا تنها طلب کرد آن پریزاد | بدین پیغامها سویت فرستاد
کنون با جسم زار و جان خسته | بحسرت بر سر راهت نشسته
چه باشد گر کنی تدبیر کارم | فرستی سوی او امید دارم
نبیند از تو پنهان بخشم او را | درین آخر نفس جان بخشم او را

زلیخا [illegible]
[illegible]

چو بی‌تابانه بودم من گنهکار | چرا کردی به بهتانم گرفتار
نیفتاد از خطا سویت نگاهم | خدا دانسته‌ام وز خلق هم هم
که هر نسبت بمن دادی دروغست | بهر مجلس چراغت بی‌فروغست
اگر مهر و محبت میزدی لاف | محبت بود اینها خود ده انصاف
سخن از قدسی ای سرو گلرنگ | که نشنیده دشمن از دشمن این ننگ
کنیزک چون جوابش دید برگشت | بامید آمد و نومید برگشت
زلیخا چون جوابش تلخ دل دید | در آن برگشتن او را منفعل دید
بگفت ای طوطی شیرین زبان تو | پیام آور ز یار مهربان تو
بگو پیغام یارم چه داری | وزو تلخی به کار غم چه داری
دلش سنگ است یا نرم است از آن | ز یاری نیست با این یار یاری
چو بردی نامه سویت دید یا نه | ز حال زار من پرسید یا نه
ز پیغامم رخش افروخت یا نه | دلش بر حسرتم سوخت یا نه
کنیزش گفت کای بیمار یوسف | چه پرسی حال زار زار یوسف
بزن حرفی که گفت آن سرو نوخیز | بگو پیغامهای طعنه آمیز

[illegible]

[illegible]

خزان انگیخت گلزار جوانیش
سمانک آمیخت آب زندگانیش
سموم قسم کلبه اش ویران شد
بهار زندگی بروی خزان شد
سیاهی از شب گیسوی او رفت
صباحت از صباح روی او رفت
ز پیری شد سفید آن موی شبگون
که بود او را سیاهی از شب افزون
معنبر سنبل با دو لپه زری
کلاف ریسمان شد ز پیری
ز رو دیشر ز زلفین گره گیر
چو تار عنکبوتان شد سراز زیر
شکوفه کرد دو بادام نوبرش
برآمد سبزه ها از پوست مغزش
ز رنگ انشر تهی شد چشم غماز
ز تیرش گشت خانه ترکش ناز
ز رنگینی فتاد آن لعل بیها
نماندش شهد در شیرین رطبها
ز خار خنده گنج گهرش رفت
طراوت از ترنج غبغبش رفت
ز شکرانش گون بر سینه آویخت
نمکدان از نمکدانش فرو ریخت
چو انجیری شدش نار پستان
که هر یک بود زیب صد گلستان
سرای کس بود تنگ از فر شاه
نهاد آخر سپهرش بر سر راه
نبودی نام کس جز نام یوسف
که بودش مرغ دل در دام یوسف

اگر

که لیلی چو بسر تا زنیسان
شدی گریان فلک چون ابر نیسان
نه بهاری که گشته داوری آواز
هم آیینه را خواندی دگر باز
شدی آتش چنان از سینه آتشش
زدی در سینه خنده برق آتش
زرنگ دل چو دادی ناله پرواز
چو دادی راز چندین ساله پرواز
جدا هر ناله هم آوازیش کردی
هم آوازی دو صد رازیش کردی
بعصر از ناله شکر خیره دران
شکر نه زهره بودی بهره ور نی
چنان بی درد بودی ناله وی
که گریه داشتی در ناله خنان
ز آواز شیری از آن نهانها قلبها
ز خون دل نوشتی شرح غمها
گر چند هم سینه بشد چون قلم چاک
سیه خون ریزدم از چشم نمناک
برون ننهادی از ره بت پا را
نگردی بر کسی از خود شکایت
شبی با سینه پر بت بزاری
فشرده با ریزه اشک بیقراری
بگفت ای مقصد و مقصود من تو
ترا من جز و معبود من تو
در آن روز کم که حسن و دلبری بود
بدار الملک مصرم سروری بود

چه باشد گر دهی چشم مرا نور | که بینم جمال یوسف از دور
درین نومیدیم مطلب روا کن | غمم را چاره دردم را دوا کن
همی گفت این و میزد سنگ بر فرق | که شاه خور علم افراشت از شرق
برآمد ز ابلق یوسف صهیلا | که بود از مقدم یوسف دلیلا
برون آمد زلیخا زان غم آباد | چو مظلومان تظلم کرد بنیاد
ولی از جوش و غوغای زن و مرد | کسی نشنید فریادی که او کرد
همه نومید او نومید برگشت | بنومیدی سوی آن بت برگشت
نهاد آن بت که بودش در مقابل | بگفت ای سنگدل خیره و ازین دل
درین مدت که کردم کار جویی | ندیدم از تو غیر از سخت رویی
بهر سر رشته‌ای کز پای بستم | بپای سنگ آمد از تو شکستم
زدم از بسکه پیشت آه تا دم | شکستم بر شکست آمد دمادم
بکارت چو آوردم دست تنگ | بدست تیشه‌ات را با دیفت از سنگ
وضو بگرفت از غم بی درنگ | خدا را خواند و رو مالید بر سنگ
که ای حسن بتان از تو شده | بچشم بت پرستان جلوه داده

کری تا

بچشم بت که کرده پنهان
که چشم بت پرستان [illegible]
بود در علم ربوبیت کی بت
بود آن بت پرستان از این کار
[illegible]

کرم فرما گناهی را ببخشای | گناه روسپیدی را ببخشای
زلیخا بود در کار مناجات | که داد اوش کام از قاضی حاجات
چو یوسف با سپاه از راه برگشت | زره با عارض چون ماه برگشت
زلیخا بر سر راهش مکان کرد | نشاند انگشت و کشید آه و فغان کرد
که زیبنده شه بهر آنکس را درین راه | که شه را بنده بس زو بنده را شاه
شنیدم داشت یوسف آن یگانه | بسیمین دست سیمین تازیانه
بگوشش چون رسید آن آه و ناله | بنزدیک زلیخا آمد از راه
بگفتش کیستی و از که نالی | چه نالی با بدین آشفته حالی
زلیخا جست از آواز آن شاه | گرفتش تازیانه برکشید آه
ز دوشش تاکه زد ناله زبانه | گرفت آن آتش اندر تازیانه
فکند آن تازیانه یوسف از کف | کف سیمین او شد تفته زان تف
کشید آهی و گفتا این چه سوز است | که از سوزش جهان آتش فروز است
زلیخا گفت این سوز از تو دارم | غم و درد شب و روز از تو دارم
مرا باغ امید از تو شکفته | ز تو این آتشم در دل نهفته

[illegible]

یکی از صاحبان آستان را   بگفت این دردمند ناتوان را
بعزت سوی خلوتگاه من بر   بگفتا گاه عشقش جانم بر
که پرسم کیست این وز بهر چیست   حال روز و ماند و شرح چیست
چو یوسف جست از لشکر کناره   بخلوت رفت از در داد باره
به پیش آستان پرسید حاجب   که ای صدحق و شکر تو واجب
کنون استاده بر در آن کهن زال   گر اقبالش دگرگون شد و ترا بال
بگفتا رو کنون سوی من آرش   که بینم آگهی از وضع زارش
بآن خلوت زلیخا یافت چون بار   سگک آستان آمد خار
خمیده قد بآن خلوت در آمد   همه با دولت او بسر آمد
پسر از تسلیم تحیه بر عصا کرد   سپاسی کرد و یوسف را دعا کرد
ازو پرسید یوسف نام او باز   زلیخا گفت ای شهزاده باز
من آنم گفت ای خسرو آزاده   جوانی و جمالم رفت بر باد
کنون نه من ترا نم دوی کس دیده   زروی من توانی نه صفی دید
بود نام من محتسم دون ناشاد   زلیخا گر نخوانم نام گفت و

چرا خم شد نهال سرکرانت   چرا شد پیچ مجنون سروقامت
چرا در غنچه ات آب نماند است   چرا در سنبلت تاب نماند است
بگفتا باغ عزت با خزان داد   نسیم عشق در باغت وزان است
ز کردی گز مست عمر بربادت   دلت چون سنگ و زآهن نرم بادت
ز حال خود نگویم خیره‌ای هیچ   خدا یسته ماند یوسف دگر هیچ
دگر گفتا کنون آرزو چیست   مراد جان ناشادت بگو چیست
بگفت اول دعا کن تا خداوند   ز کار بسته ام بگشاید این بند
دهد چشمی که بینم طلعت تو   بر آسایم ز رنج فرقت تو
درین پیری ز نو سازد جوانم   دهد زان رنگ زرد ارغوانم
جمالم بخشم ایزد مهر باره   که تو نانی نیز کسی کناره
چو یوسف مطلب او برلب آورد   اجابت روی آن مطلب آورد
زنو ایزد جوانی باز دادش   جمالی بهتر از آن داد دادش
طراوت یافت پژمرده گل او   گشاد از نو شکن در سنبل او
کمان ابروان را بازه کرد   کمند گیسوان از نو گره کرد

[illegible]

بروزم چشم برروی تو باشد   بشب جایم بپهلوی تو باشد
ازین گفتگو زلف مانند خار شوریده   که تا گوهر بیش گشت از گوش
که این زلف زحق دارم سلامت   خداوند جهان دارد این پاسبانی
برین پوشش ده بدن داراخورسند   که بگشاید مراد در جز بپیوند

بعضی از حکایات سعدی رحمة الله

بنام خداوند جان آفرین   حکیم سخن در زبان آفرین
خداوند بخشنده دستگیر   کریم خطابخش پوزش پذیر
سر پادشاهان گردن فراز   بدرگاه او بر زمین نیاز
نه گردن کشان را بگیرد بفور   نه عذرآوران را براند بجور
وگر خشم گیرد بکردار زشت   چو باز آمدی ماجرا درنوشت
اگر با رفیقان نباشی شفیق   بفرسنگ بگریزد از تو رفیق
وگر ترک خدمت کند لشکری   شود شاه لشکرکش از وی بری
دگر با پدر جنگ جوید کسی   پدر بیگمان خشم گیرد بسی

قدیم نکوکار نیکی پسند   بکلک قضا در رحم نقش بند
نهد لعل و فیروزه در صلب سنگ   گل لعل در شاخ فیروزه رنگ
ز ابر آورد قطره سوی یم   ز صلب افکند نطفه در شکم
از آن قطره لؤلؤی لالا کند   وزین صورتی سرو بالا کند
دگر ره بجسم عدم در برد   وز آنجا بصحرای محشر برد

حکایت ازشیخ

در اقصای عالم بگشتم بسی   بسر بردم ایام با هر کسی
تمتع بهر گوشه یافتم   ز هر خرمنی خوشه یافتم
چو پاکان شیراز خاکی نهاد   ندیدم که رحمت بر آن خاک باد
تولای مردان آن پاک بوم   برانگیختم از شام و روم
بدل گفتم از مصر قند آورم   بر دوستان ارمغانی برم
دریغ آمدم زان همه بوستان   تهی دست رفتن سوی دوستان
مرا گر تهی بود از آن قند دست   سخنهای شیرین تر از قند هست

حکایت ازشیخ

[illegible]

سر سرفرازان و تاج مهان / بدوران عدلش بناز ای جهان
کله گوشه بر آسمان برین / مدام از تواضع سرش بر زمین
تواضع ز گردن فرازان نکوست / گدا گر تواضع کند خوی اوست
چنان سایه گسترده بر عالمی / که زالی نیندیشد از رستمی
همه وقت مردم ز جور زمان / بنالند و از گردش آسمان
در ایام عدل تو ای شهریار / ندارد شکایت کس از روزگار
بعهد تو می‌بینم آرام خلق / هم از بخت فرخنده فرجام تست
پس از تو ندانم سرانجام خلق / که تاریخ سعدی در ایام تست
که تا بر فلک ماه و خورشید هست / درین دفترت نام جاوید هست
فرو ماندم از شکر چندین کرم / همان به که دست دعا گسترم
جهانت بکام و فلک یار باد / جهان آفرینت نگهدار باد
غم از گردش روزگارت مباد / ز اندیشه بر دل غبارت مباد
که بر خاطر پادشاهان غمی / پریشان کند خاطر عالمی
درونت بتایید حق شاد باد / دل و دین و اقلیمت آباد باد

حکایت
شنیدم که در وقت نزع روان
بهرمز چنین گفت نوشیروان
[illegible]

نباشد بر نزدیک دانا

نباشد بر نزدیک دانا پسند / شبان خفته و گرگ در گوسفند
برو پاس درویش محتاج دار / که شاه از رعیت بود تاجدار
رعیت چو بیخند و سلطان درخت / درخت ای پسر باشد از بیخ سخت
مکن تا توانی دل خلق ریش / وگر میکنی میکنی بیخ خویش
فراخی در آن مرز و کشور مخواه / که دلتنگ بینی رعیت ز شاه
مروت نباشد بدی با کسی / کزو نیکویها دیده باشی بسی

حکایت از ...

شنیدم که خسرو بشیرویه گفت / در آن دم که چشمش ز دیدن بخفت
بران باش تا هر چه نیت کنی / نظر در صلاح رعیت کنی
خرابی کند مرد شمشیرزن / نه چندانکه دود دل بیوه زن
چراغی که بیوه زنی بر فروخت / بسی دیده باشی که شهری بسوخت
از آن بهره ورتر در آفاق کیست / که در ملک رانی بانصاف زیست
خدا ترس را بر رعیت گمار / که معمار ملکست پرهیزگار
گدا را چو حاصل شود نان شام / چنان خوش بخسبد که سلطان شام

[illegible]

[illegible]

حکایت

چه خوش گفت بازارگانی اسیر | چو گردش گرفتند دزدان بتیر
چو مردانگی آید از رهزنان | چه مردان لشکر چه خیل زنان
شهنشه چو بازارگان را بخست | در خیر بر روی شهر و لشکر ببست
تبه گردد آن مملکت عنقریب | کزو خاطر آزرده گردد غریب
خدا ترس باید امانت گذار | امین کز تو ترسد امینش مدار
دو هم جنس دیرینه و محتشم | نباید فرستاد یکجا بهم
چه دانی که همدست گردند و یار | یکی دزد گردد یکی پرده دار
چو دزدان ز هم باک دارند و بیم | رود در میان کاروانی سلیم
بفرمان بران خسرو دادگر | پدروار خشم آورد بر پسر
گهش میزند تا شود دردناک | گهی میکند آبش از دیده پاک
چو خشم آیدت بر گناه کسی | تأمل کنش در عقوبت بسی
که سهلست لعل بدخشان شکست | شکسته نشاید دگرباره بست

حکایت

برانداز بیخی که خار آورد | درختی بپرور که بار آورد
نه هر کس سزاوار باشد بمال | یکی مال خواهد یکی گوشمال
چو گربه نوازی کبوتر برد | چو فربه کنی گرگ یوسف درد
تهی پای رفتن به از کفش تنگ | بلای سفر به که در خانه جنگ
بزندان قاضی گرفتار به | که در خانه بینی بر ابرو گره
سفر عید باشد بر آن کدخدای | که بانوی زشتش بود در سرای
نشاید بسر بردن آن جایگاه | که هر بامدادش بود حبسگاه

حکایت

نگه دار فرصت که عالم دمیست | دمی پیش دانا به از عالمیست
جهان آفرین ره به پیری [illegible] | که بنده پرهیزکاری کند
سخن دان پرورده پیر کهن | بیندیشد آنگه بگوید سخن
مزن بی تأمل بگفتار دم | نکو گو اگر دیر گویی چه غم

حکایت

شنیدم که جمشید فرخ سرشت | بسرچشمه‌ای بر بسنگی نبشت

[illegible]

حکایت

گر دیده باشی که در باغ و راغ | بتابد بشب کرمکی چون چراغ
که گفتش ای کرمک شب فروز | چه بودت که بیرون نیائی بروز
ببین کآتشین کرمک خاک زاد | جواب از سر روشنائی چه داد
که من روز و شب جز بصحرا نیم | ولی پیش خورشید پیدا نیم

حکایت

شبی یاد دارم که چشمم نخفت | شنیدم که پروانه با شمع گفت
که من عاشقم گر بسوزم رواست | ترا گریه و سوز باری چراست
بگفت ای هوادار مسکین من | برفت انگبین یار شیرین من
چو شیرینی از من بدر میرود | چو فرهادم آتش بسر میرود
ترا آتش عشق اگر پر بسوخت | مرا بین که از پای تا سر بسوخت
تو بگریزی از پیش یک شعله خام | من استاده‌ام تا بسوزم تمام

حکایت

یکی خوب کردار خوش‌خوی بود | که بدسیرتان را نکوگوی بود

[illegible]